

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knaflijeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126. Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711.

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9, polletno 18, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12, polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar.

Tuji zgledi kažejo, kako se pospešuje kmetijstvo

Če malo pogledamo po svetu okrog, vidimo, da je dolga vrsta držav dvignila svoje kmetijstvo do zavidnega viška. Celo pretežno industrijske države so storile vse, kar je možno, da pridelujejo doma čim več hrane. Tako vidimo, da marsikje slabo rodovitna zemlja daje več pridelka kakor drugod rodovitna. To je posledica kmetijskega pospeševanja po dobro premišljenem načrtu.

Tudi pri nas je že splošno dognano spoznanje, da potrebuje kmetijstvo v vsej naši državi temeljite preosnove. Kmetijstvo ne more napredovati samo s pisarniškim delom. Ne pomagajo mu kmetijski referenti na srežih, ne kmetijske zbornice in ne druge kmetijske ustanove, če ni smotrnega načrta, ki bi ga izdelali najodličnejši kmetijski strokovnjaki in poznavalci razmer. V Jugoslaviji je najrazličnejša zemlja in najrazličnejše kmetijske rastline bi se lahko gojile pri nas. Prav tako bi lahko imeli najrazličnejšo živino. Treba pa je poznati zemljo, treba je tudi vedeti, kaj ji manjka. Enako je treba poznati kmetijske razstline. Ruski rastlinslovec Mičurin, ki je gotovo med tistimi učejnjaki, ki so storili velika dela za človeštvo, je s križanjem ustvaril vrsto novih kmetijskih rastlin. Tako je Mičurin dal človeštvu rastline za skrajni sever, kjer do novejšega časa kmetijstvo sploh ni uspevalo.

Tašen načrt sestaviti seveda ni lahko delo. Tisoč reči je treba pri tem upoštevati in pa za vso državo neglede na upravno razdelitev bi se moral sestaviti. Samo površen pogled

na vso to različnost zemlje v državi nam pove, da bi si ob trdni volji lahko ustvarili pravcat raj. Vse pogoje imamo za velik dvig kmetijstva, samo strokovne ljudi, ki bi se z resno voljo brez posmehovanja in brez malodušnosti lotili tega velikega dela, je treba sklicati.

Ali ima vlada, ki napoveduje veliko preosnovo v našem socialnem in gospodarskem življenju, kaj podobnega v načrtu, nam ni znano. Seveda bi se ne smele zanemarjati tudi druge gospodarske panoge. Zlasti bi se morala pri tem pospeševati industrija, ki je navezana na kmetijstvo, odnosno tista industrija, ki ima dovolj sirovin doma. Sicer pa bi prav s pospeševanjem kmetijstva imeli čedalje več sirovin za domačo industrijo.

Tako, kakor smo gospodarili vsa leta po svetovni vojni, ne pojde več naprej. Okoli in okoli nas so se države gospodarsko temeljito preosnovali. Vse te države gospodarijo uspešno po dobro premišljenih načrtih. Že samo to dejstvo nam kliče, da jim moramo slediti, če nečemo zaostati in utoniti v nebriznosti. Vse pogoje imamo, da svoje sosedje celo prehitimo. Kakor bo, pa bo, je izrek, ki mora izgubiti veljavo. Tak načrt naj bi se izvršil v petletki ali morda desetletki, kakor smo že ponovno naglašali v našem listu in bomo to tako dolgo ponavljali, da bo beseda postala meso. Kadar bodo imeli strokovni ljudje ta načrt in to delo v rokah, ne bo treba več pošiljati naše ljudi po svetu s trebuhom za kruhom.

Narodna zavest je najmočnejše orožje

»Albanska spomenica«, ki jo izdaja Združenje nositeljev albanske spomenice, objavlja uvodnik, v katerem razvija nastopne misli:

»Nekaj časa je vladalo v Evropi prepričanje, da so minili časi nacionalne politike, češ da se bo morala umakniti mednarodni vzajemnosti človeštva in modernemu človečanstvu. Potek zdajšnje vojne pa dokazuje, da je bilo to mišljenje napačno. Zdaj živimo v dobi, ko vse države streme za čim večjo okrepitevijo nacionalne zavesti svojih državljanov. Nacionalizem je bilo tudi tisto najmočnejše orožje, s katerim je zmagovala nemška vojska. Nam Jugoslovenom to orožje ni

neznano. V svojih borbah za osvobodjenje in zedinjenje nismo nikdar imeli dovolj vojnih potrebščin, pač pa dovolj nacionalnega obrambnega duha, ki nas je reševal v najhujših položajih. Danes so nastopili časi, ko moramo spet posvetiti vse sile krepitevi naše nacionalne misli. Naš narod in naša država potrebujejo danes samo nacionalno politiko, ki je pripravljena na vse žrtve in ki bo stremila samo za krepitevijo nacionalne zavesti našega naroda. Razmere so take, da kažejo vse izkušnje, da sta najboljši obrambni zid in najboljše orožje za obrambo države odločna nacionalna politika in krepka nacionalna zavest državljanov.«

Ruski general o vzrokih uspehov nemške vojske

Glasilo ruske vojske »Krasnaja zvezda« objavlja članek, ki ga je napisal ruski letalski general Tatarenko. V članku razpravlja pisec o sodobni umetnosti vojskovanja. General Tatarenko se najprej obširno bavi z nemškim vojskovanjem na zapadu in prvi,

da se morajo Nemci zahvaliti za svoj uspeh predvsem hitremu nastopu in velikanski premoči svoje vojske. Ugotavlja, da je prednost Nemcev v tem, ker so znali izrabiti vse možnosti nove vojne tehnike, ki se je uveljavila tudi že v prejšnji svetovni vojni.

Nemci so pokazali, nadaljuje svoja izvajanja ruski letalski general, čisto nov način, kako se v sodobnem vojskovanju uporabljajo letala, tanki in motorizirani oddelki, kako se prevažata vojaštvo in vojni material, in kako se je treba posluževati radia in padalcev. Bliskovita naglica, s katero so Nemci napadali, sovražniku ni dopuščala časa, da bi mogel pravilno oceniti položaj in da bi se odločil, kakor bi bilo potrebno. Nemško napredovanje je dokazalo, kako pravilno je bilo, da so prevažali čete po zraku in jih tudi po zraku preskrbovali z vsem, kar pri vojskovanju potrebujejo. To bi se lahko imenovala obkolitev sovražnika od zgoraj. Ta obkolitev od zgoraj je bila uspešna celo v tistih krajih, ki so zelo gosto naseljeni.

Zdajšnja vojna, zaključuje izvajanja letalski general Tatarenko, pa vendarle ni do temeljev spremenila prejšnjega načina in umetnosti vojskovanja, temveč ga je le zelo izpopolnila.

Čast jugoslovenskega vojaka

Jugoslovenska vojska posveča posebno pozornost pojmovanju časti. V prvem delu vojaških službenih pravil čitamo:

»Vojaška čast je veliko čustvo, ki navaja človeka, da dela samo to, kar je častno, pošteno, resnično in pravično. Navaja pa ga tudi na to, da prezira vse, kar je ninavskega, lažnivega, nedoslednega in nizkotnega. Čast je največja нравna vrednost vojaka. Časten vojak vrši svojo službo iz občutka dolžnosti in ne iz strahu pred kaznijo ali iz želje po nagradi. Samo častni ljudje so lahko dobri in pravi vojaki. Državljan in vojak, ki sta izgubila z obsodbo svojo čast, ne moreta služiti v jugoslovenski vojski.

Vojak je lahko samo tisti, ki ga prejšnja ne samo rodoljubnost, temveč tudi ljubezen do svobode. Ljubezen do svobode je viteška lastnost naroda in poedincev. Narodi, ki ne ljubijo svobode, so zreli za sužnje vsakomur, ki jim hoče gospodariti. Taki narodi niso vredni, da bi imeli svoje države. Ljubezen do svobode ne priznava nobenemu narodu pravice vlade nad drugim narodom. Narod, ki resnično ljubi svobodo, ne bo pristal nikdar na gospodstvo tujega naroda, četudi ta nudi posameznikom vse mogoče oblike osebnih svobode. Svobodoljubni narodi so pripravljeni rajši umreti, kakor pa se odreči pravici, da se sami vladajo.

Nabiranje malin

nudi lep zaslužek

Pred leti so bile maline pri nas le malo upoštevane. Povpraševali so po njih le redki zasebniki, ki so jih vkuhavali za lastno rabo. Tako so vsako leto ostale v gozdovih velike množine malin brez koristi. V zadnjih letih pa se je tudi v tem pogledu obrnilo na boljše. Naše slovenske maline, ki jih je mnogo po vseh naših gozdovih, so dobile sloves in se izvažajo vsako leto v velikih množinah.

Z nabiranjem malin zaslužijo ljudje prav čedne vsote. Na Dolenjskem imajo obilo malin Gorjanci in še več kočevski gozdovi. Pa tudi vsa ostala Slovenija, kjer so gozdovi, ni brez malin. Marsikje po Notranjskem, Gorenjskem in Štajerskem je obilo tega sladkega sadu.

Letošno leto kažejo maline prav dobro. Nabiralci se jih že vesele, saj jim donajajo lep denar, ki jim bo zlasti v teh hudih časih naraščajoče draginje v prav znatno od pomoč. Pridni nabiralci zaslužijo dnevno 50 do 60 din. Nabiranje je skoro povsod lepo ure-

jeno, da nabiralci lahko takoj oddajo blago. V krajih, kjer je mnogo malin, a ni nikogar, ki bi odkupoval blago, bi bilo to treba še urediti. Krajevni činitelji naj se pobrigajo, da bodo siromašni ljudje z nabiranjem malin imeli svoj zaslužek.

Vsak dan vojne stane Anglijo poldrugo milijardo dinarjev

Poleg nesreč, ki jih prinaša vsaka vojna, je tudi ta, da vojskovanje stane milijarde, saj velikanske zaloge municije, ki jo izbljuvajo topovi, strojne puške in drugo morilno orožje vendar nekaj stanejo. Državni proračuni najlepše kažejo, v kakšen namen morajo ljudje ne samo v tistih državah, ki so v vojni, temveč tudi v drugih, kjer vojne ni, a utegne vsak trenutek nastati, žrtvovati največ denarja. Tako je Anglija pred nekaj dnevi objavila številke svojega državnega proračuna, iz katerega se lepo vidi, koliko v tej državi žrtvujejo za vojno. Račun kaže, da stane Anglijo vojna vsak dan 7.720.000 fun-

tov šterlingov, kar je v našem denarju nad poldrugo milijardo dinarjev. Iz proračuna Anglije se dalje tudi vidi, da so znašali v zadnjih treh mesecih dohodki 188 milijonov funtov šterlingov ali za 44 milijonov več kakor lansko leto v tem razdobju, med tem ko so izdatki znašali 694 milijonov funtov šterlingov ali 413 milijonov več kakor lani v istem času.

To so orjaški zneski, toda Angleži pravijo, da se pri obrambi domovine ne sme varčevati, češ da slabo varčuje, kdor varčuje zato, da mu potem sovražnik vzame vse.

Ko se bo zemlja nehala vrteti, bo konec življenja

Zemlja se zavrti v enem dnevu, to je v 24 urah, enkrat okrog svoje osi. V zadnjem času pa dokazujejo nekateri učenjaki, da se je vrtila naša zemlja v prastari dobi mnogo hitreje in da se je zasukala okoli svoje osi baje v štirih do petih urah, tako da sta noč in dan trajala le po dobri dve uri. Na tej podlagi trde, da je vrtenje naše zemlje čedalje počasnejše in da se zaradi tega daljšata dan in noč. Učenjak Brown celo zatrjuje, da se je hitrost zemlje v zadnjem stoletju zmanjšala kar za 30 sekund, zaradi česar se je podaljšal dan za pol minute.

Počasnejše vrtenje zemlje bi nam torej podaljšalo dneve in noči, in sicer vsakih sto let za 30 sekund. Iz tega sledi, da bi se v daljni bodočnosti lahko ustavilo vrtenje naše zemlje, tako da bi nekateri kraji imeli večer dan, drugi pa spet večno noč. Na svetu bi ne bilo nobene spremembe. Na eni stra-

ni zemske krogle bi pripekala silna solnčna vročina, na drugi pa bi vladal večer led. Po gornjih računih bi se to zgodilo nekako čez 300.000 let.

Najnovejša raziskovanja pa so baje dognala, da pojema hitrost vrtenja naše zemlje vsakih sto let samo za eno desetinko sekunde. Zato ne bodimo v skrbeh za naše življenje daljnih naših potomcev!

Učenjaki zatrjujejo nadalje, da pojema tudi hitrost solnčne svetlobe, ki napravi v eni sekundi 300.000 kilometrov dolgo pot. Izračunali so, da bi svetloba, če bi to pojemanje hitrosti redno napredovalo, ne imelo po 80.000 letih nobene hitrosti več in svet bi bil brez solnčne svetlobe in toplote, kar bi imelo za posledico smrt vsega življenja na naši zemlji. Če pa so ti računi čisto zanesljivi, ne vemo.

Kako mesec vpliva na zemljo

Grkom in Latincem se še sanjalo ne bi, da bi kdaj utegnili mesec vpreči v jarem. Zda bi pa moral tudi mesec delati. V nekem pogledu je mesec že davno delavec. Mogočno gibanje vode, ki mu pravimo plima in oseka morja je največ mesečevo delo, čeprav je mesec 80 krat manjši od zemlje. Toda ker je mesec oddaljen samo 384.400 km od nas, izvaja močno privlačno silo na našo zemljo. Oblika kopne zemlje, smeri vetra, vplivanje solnca in drugo o tudi tu važni činitelji, vendar se je stara nočna romarica luna izkazala kot najvažnejša sotrudnica pri plimi in oseki. Večkrat so se že znanstveniki bavili z vprašanjem, ali ne bi bilo mogoče prisiliti množino vode, ki jo luna dviga, da bi pri odtekanju nazaj v morje poganjala turbine za elektrarne, ki bi velike pokrajine oskrbovale z električnim tokom. Kakor pišejo listi, nameravajo zdaj zgraditi tako elektrarno.

Inženjerji so luno že večkrat nastavili za pomožno delavko, predvsem pri gradnji mostov. Že narejene velikanske dele mostov so spravili na čolne in jih odpeljali tja, kjer naj bi jih postavili na stebre. Pa teh delov niso dvignili, ampak so pustili, da je to opravil mesec. Ko je nastopila plima, so se dvignili tudi čolni s težkimi kosi mostu, ki so jih tako usmerili, da so tedaj, ko je voda spet odtekla, prišli natančno na svoje temelje.

Privlačna sila meseca pa opravlja še večja in usodnejša dela. Tako na primer še zmerom ni pojasnjeno, na kakšen način vpliva

mesec na potrese. Pomniti je treba, da mesec nikdar ne povzroči potresa, pač pa utegne potres sprožiti.

Mesečeva elektrarna, ki govori ta članek o njej, naj bi nastala v Fundyskem zalivu v državi Maine tik kanadske meje in naj bi stala 30 do 50 milijonov dolarjev. Tu stoji v času plime voda Atlantskega morja 25 m višje ko v času oseke in bi bilo na razpolago na milijone in milijone konjskih sil, če bi vodo, ki se dvigne po mesečevi privlačni sili, izrabili v delo. Ameriški strokovnjak inženjer Cooper je napravil načrte, ki so delno že sprejeti.

Skrivaj pa opravlja luna še mnogo večje delo, ki bo lahko nekoč pomenilo pogin vsega pozemskega življenja. Angleški zvezdoslovec Darwin je namreč dognal, da se zaradi plime in oseke in vplivanja lune, zemlja čedalje počasneje vrti. V pradavnini se je baje zemlja zavrtela v štirih urah okrog svoje osi. Dan in noč sta bila skupaj dolga le štiri ure. Če se bo zemlja čedalje počasneje vrtela, bo čez milijone in milijone let obstala, kar bo konec življenja, ker bo na eni strani zemlje večer led, na drugi pa večna vročina.

V ŠOLI

Učitelj: »Jožek, po čem bi sodil, da je bila puščava Sahara nekoč morje?«

Jožek premišlja in reče: »Po tem, da nosijo zamorci še danes samo kopalne hlače.«

Žagovina se da koristno porabiti

Včasih z žagovino (žaganjem) niso vedeli kaj početi. V zadnjih letih pa ga že znajo za marsikaj porabiti. Predvsem se žaganje lahko uporabi za kurivo. V ta namen so bile narejene posebne peči, ki se kurijo le z žaganjem. Najbolj gospodarska raba žagovine kot kuriva je, če iz nje izdelujemo plin, ki ga lahko uporabljamo ne le za kurivo, temveč tudi za pogon motorjev. Žagovina iz lesa listnatih dreves služi zelo dobro za prekajevanje mesa. Znamenito praško gnjat prekajujejo z dimom iz bukove žagovine in prav temu pripisujejo, da ima praška gnjat tako dober okus.

Iz žagovine izdelujejo razno stavbno gradivo. Novost zadnjih let je tudi, da žagovino zmeljejo v moko in tako pridobe snov za izdelovanje umetne smole in drugih reči. Ta industrijska stroka pridobiva od dne do dne večji pomen. Uporabljajo v glavnem žagovino iz smrekovega in bukovega lesa. Nadalje je mogoče žagovino predelovati kemično, tako da iz nje dobivamo sladkorno tekočino, nekakšno surovino za izdelovanje špirta. Poskusi, ki so jih delali z uspehom že med svetovno vojno, so pokazali, da to sladkorno tekočino iz žagovine lahko uporabljajo za pridobivanje redilnih kvasnic, ki so dobro krmilo za živino.

Čedalje bolj uporabljajo žagovino v stavbni industriji, na primer za izdelovanje tlaka in drugega gradiva. Žagovino mešajo z drugimi zmetimi snovmi in zmes tlačijo. Ti izdelki se odlikujejo zlasti s tem, da so lahki in prožni in pa slabi prevodniki. Zadnje čase so začeli uporabljati žaganje tudi kot pridaitek k glini za opeko, da bi bila opeka lažja in bolj luknjičasta. Med žaganjem žagovina v opeki zgori in tako postane opeka bolj luknjičasta. Tudi mnogo lažja je kakor navadna. Takšno opeko izdelujejo že dalje časa v Skandinaviji, a zadnje čase posebno v Nemčiji.

D o p i s i

STRAŽIŠČE PRI KRANJU. Prostovoljna gasilska četa v Stražišču priredi v nedeljo 21. julija (če bo ta dan slabo vreme, pa 28. t. m.) ob 15. uri veliko javno tombolo in veselico. Tablice za tombolo se prodajajo po 3 dinarje. Glavni dobitki so: kompletna spalna uprava, štiri moška kolesa, dve ženski kolesi, zaboj sladkorja, vreča moke, porcelanast pribor za juho in 300 drugih lepih dobitkov.

× Prvi uspeli poskus s padalom pred 380 leti. Prav malo je znano, da se je prvi uspeli poskus odskoka s padalom zgodil pred 380 leti, to je l. 1560. Takrat je bogati ruski velkoposelnik Lupatov sporočil caru Ivanu Groznemu, da je njegov hlapec Nikita izumil pravo, s katero lahko skače z najvišjih stolpov, ne da bi se pri tem poškodoval. Car je takoj odredil javno predvajanje, takšnih skokov in je k prireditvi, ki naj bi se izvršila v Moskvi pred neko cerkvijo, povabil najodličnejše predstavnike tujih držav. Hlapec Nikita je splezal na stolp. Na znamenje fanfare je razprostrl dvojico velikih kril in planil v globino iz tisočglave množice se je dvignil krik groze, toda Nikita je pristal zdrav na cesti. Car je pa menil, da mora biti človek, ki skače s cerkvenih stolpov, ne da bi si zlomil tilnik, s hudčem v zvezi in je zapovedal, naj Nikito takoj usmrtijo, kar se je s hitrostjo, ki je veljala za takšne reči v dobi Ivana Groznega, tudi zgodilo. Ko je angleški poslanik, ki je očitno verjel bolj v Nikitovo iznajdljivost kakor v njegove zveze s hudčem, izrazil željo, da bi peruti kupil mu jih je car obljubil v dar. Potem pa se je premislil in je del krila naslednjega dne po maši javno sežgati. Tako se je končal uspeli poskus s padalom.

Politični pregled

Naš minister za trgovino in industrijo dr. Andres je napisal v nemškem časopisu »Das Reich« razpravo, v kateri izvaja, da

se mora Jugoslavija zahvaliti gospodarskim zvezam z Nemčijo, da si je lahko tako naglo opomogla od svetovne gospodarske krize.

Trgovina z Nemčijo omogoča celo v vojni gospodarski napredek Jugoslavije, je naglasil minister dr. Andres.

Dunajski dnevnik »Neues Wiener Tagblatt« objavlja poseben članek

o razvoju položaja na Balkanu.

List poudarja, da je Jugoslavija zavzela čisto pravilno stališče in da je njen položaj tako trden, da niso potrebni nobeni pre nagljeni ukrepi.

Italijanski politiki posvečajo veliko pozornost položaju in stališču Jugoslavije v zdajšnjem razvoju mednarodnih dogodkov. Turinska »La Stampa« poroča, da

je Jugoslavija že pokazala dobro voljo, da se čimbolj prilagodi politiki osišča Rim-Berlin.

Jugoslavija v tej smeri že dela razne spremembe, ki pa se bodo počasi in postopno izvedle, naglašala list.

V petek opoldne je

Nj. Vis. knez namestnik Pavle sprejel v dvorcu Brdu pri Kranju v svečani avdienci poslanika Sovjetske Rusije na našem dvoru Viktorja Andrejeviča Plotnikova

in njegovo spremstvo. Sovjetski poslanik je v svečani avdienci izročil knezu Pavlu svoja poverljiva pisma. Z Brda se je poslanik Plotnikov vrnil v avtomobilu na Bled, kjer so zanj pripravili sobe v hotelu Toplice. S pročelja hotela je bila opoldne izveščena poleg jugoslovenske tudi sovjetska zastava, kar je zbudilo precej pozornosti med Blejčani in letoviščarji, kajti to pot je sovjetska zastava prvič visela poleg jugoslovenske zastave. Zastave ostalih držav poleg naše državne zastave so Blejčani videli že prej večkrat, ko so se zastopniki tujih držav mudili službeno na Bledu. Popoldne si je poslanik Plotnikov ogledal Bled, odkoder se je odpeljal v Bohinj, kjer se je mudil v hotelu Bellevue, si nato ogledal Bohinj in Bohinjsko jezero, nato pa se je s spremstvom vrnil v Ljubljano ter se z večernim brzim vlakom odpeljal nazaj v Beograd.

V nedeljo zvečer je govoril preko angleških radijskih postaj angleški ministrski predsednik Winston Churchill. Rekel je med drugim, da je angleška mornarica morala izpolniti neprijetno dolžnost, ko je v samobrambi izločila do konca vojne glavne edince francoske vojne mornarice. Pri tem je izrekel upanje, da bo Francija spet vzpostavljena v svoji veličini in slavi, in je naglasil, da se Anglija bori ne samo za Francijo, temveč tudi za vse druge države v Evropi, ki so podjarmljene. Vsaka angleška zmaga pomeni korak k osvoboditvi Evrope. Branili bomo rodno zemljo proti napadu, ki nam grozi. Stojimo sami, toda ne borimo se samo za nas. Mogoče nocoj, mogoče prihodnji teden, mogoče pa se tudi nikdar ne bo začel napad na nas. Naj bo kakorkoli, klonili ne bomo. Naši prijatelji preko morja in v Evropi so se bali za nas, ko so videli, kako so bile države druga za drugo uničene. Toda Nemčija doslej še ni naletela na narod, ki bi se ji bil postavil v vso trdnost svoje volje po robu. Dosedaj so bile mnoge države uničene od notranjih spletk. Kdo bi mogel pojasniti, kaj se je zgodilo s Francijo, z njeno vojsko, narodom in njenimi voditelji? Toda tu na našem otoku stojimo trdni in odločni.

Branili bomo vsako hišo, vsako vas, vsako mesto. London sam lahko v populčnih borbah uniči veliko armado. Rajši bomo pustili, da se zruši London v razvaline in pepel, kakor da bi bili zasužnjeni.

Potrebno je, da to dejstvo povem, ker je potrebno, da naš narod ve, kakšni so naši nameni. Pretekli teden je prinesel velike uspehe za naše letalstvo. Prizadeli smo sovražniku izgube v razmerju 5:1 pri njegovih napadih proti našim ladjam in obalam. Naša mornarica z več nego tisoč ladjami je sposobna, da poseže v boj povsod, kjer so naši položaji ogroženi, in da vzdržuje naše zveze z novim svetom, ki nam bo v nadaljnjem teku vojne pošiljali vedno večjo pomoč. Po 10 mesecih vojne imamo večje zaloge živil kakor kdajkoli prej, a naša mornarica, ki je pod našo zastavo, je večja kakor ob začetku vojne. Zakaj vam vse to pripovedujem? Ne zato, da bi zmanjšali svoje napore. Nasprotno, podvojiti jih moramo. Pripraviti se moramo ne samo za poletje, temveč tudi za zimo, za leto 1941., pa tudi za leto 1942., ko bo vojna, kakor sem prepričan, spremenila svoj značaj in ne bomo več v defenzivi.

»Hrvatski dnevnik« javlja, da je bila zadnje dni v Beogradu vrsta ministrskih posvetov. Razpravljali so o izdatkih posameznih ministrstev. List nadaljuje nato, da stoji finančni minister dr. Šutej odločno na stališču, da je treba državne dohodke previdno porabljeni. Dotok državnih dohodkov je prilično zadovoljiv kljub hudemu mednarodnemu položaju. Davčne preosnove so zagotovile državi in banovini Hrvatski razmerno dobre dohodke, ne da bi se z njimi preveč obremenilo naše narodno gospodarstvo.

Napovedane nove preosnove bodo samo še okrepil egospodarski položaj najširših narodnih slojev.

in omogočile pogoje za bolj urejeno življenje. Po ponovnih sestankih med odločujočimi činitelji v Beogradu je mogoče napovedati, naglašja »Hrvatski dnevnik«, da bo vlada kmalu začelo izvajati napovedane preosnove v našem gospodarskem življenju.

Švicarski zvezni svetnik (minister) dr. Oeri je objavil v »Basler Nachrichten« uvodnik, iz katerega posnemamo: Spet

se širijo govorice o novih ruskih načrtih.

Ti naj bi se nanašali zdaj na nadaljno rusko prodiranje proti rumunski črnomoški obali ali na zasebo turških morskih ožin ali pa na oba ta dva smotra. Vse take govorice je treba jemati sicer s previdnostjo na znanje, toda spomniti se moramo vselej, da so bile tudi pred ruskimi sunki proti baltičkim obrobim državam, proti Finski in Rumuniji v zraku podobne govorice, dokler niso nekega lepega dne postale dejstvo. Vsekakor kažejo zdajšnja poročila, da so v Ankaru zaskrbljeni. Dr. Oeri opozarja nato na rusko gonjo proti Turčiji, ki se vrši v znamenju nemških odkritij, ki pravijo, da imajo Nemci dokazila za načrte zapadnih velešil proti Rusiji. Nato takole nadaljuje: Četudi Turčija nasproti sovjetski Rusiji ni »kriva«, je medtem vendarle postala šibkejša. To pa je znabiti zanjo še slabše. Anglija ima danes druge skrbi v Sredozemlju, da bi pazila še na Dardanele. Z zasedbo Besarabije pa je za Rusijo kopna pot do truških morskih ožin neprimerno krajša.

O nedavnem posvetu med kancelarjem Hitlerjem, italijanskim zunanjim ministrom grofom Cianom in madžarskimi zastopniki v Münchenu je bilo izdano tole uradno poročilo: Voditelj Nemčije in državni kancelar Hitler je sprejel v navzočnosti zunanjega ministra Ribbentropa in italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana predsednika madžarske vlade grofa Sakyja. Razgovori so potekali v duhu starih prijateljskih odnosajev, med temi tremi državami. »United Press« poroča,

da je kancelar Hitler na posvetovalju odklonil madžarske zahteve po nadaljnjem razkosanju Rumunije.

Madžarski ministrski predsednik in zunanji minister sta dopotovala v München z namenom, da bi od Nemčije dobila privoljenje,

da bi Madžarska lahko zahtevala od Rumunije vsaj del Transilvanije. Madžarskima zastopnikoma pa je bilo sporočeno, da Madžarska ne sme zdaj motiti ravnovesja na Balkanu, ker so za Nemčijo in Italijo zdaj balkanski gospodarski viri izredno važni.

United Press poroča, da so v Moskvi z velikim zanimanjem spremljali münchenske razgovore, vendar poudarjajo, da sklepi, ki so bili sprejeti, za Rusijo niso obvezni, ker Rusija vodi čisto samostojno politiko.

Rimski dnevnik »Popolo di Roma« poroča, da so zdaj

vse priprave na zapadu na Anglijo končane

in da se bo začel napad v tem tednu. Po berlinskih in münchenskih razgovorih je položaj v Evropi bolj ali manj razčiščen, tako da se lahko Nemčija in Italija z vsemi silami lotita napada Turinska »Stampa« napoveduje tudi že nekatere podrobnosti napada. Po namenu lista se bodo nemške čete skušale najprej izkrcati na Irskem. Če se jim to posreči, je usoda Anglije zapečaten. Istočasno ko bi se nemške čete izkrcale na Irskem, bi se začel napad tudi z vseh drugih strani. S francoske obale bodo Nemci začeli predvsem obstreljevati London, kjer biva večina angleškega prebivalstva. Z istočasnimi letalskimi napadi v velikem številu in nastopanjem nemških padalcev naj bi se povzročila v Angliji taka zmeda, da bi se mogle nato na vseh straneh izkrcati nemške čete. Nemci imajo pripravljenih v ta namen okrog 20 divizij. Tako piše »Stampa«, ki ne zanika tveganosti tega podjetja, a pravi, dosedanjji potek vojne dokazuje, da ima oni, ki tvega, vedno uspeh.

Rimski »Giornale d'Italia« piše, da

bosta Nemčija in Italija pred name-ravanim splošnim napadom na Anglijo še enkrat ponudili Angliji možnost, da prepreči nadaljno prelivanje krvi

in sprejme novo ureditev Evrope in preureditev svetovnega gospodarstva na miren način. Anglija bo postavljena pred izbiro, da se ali podredi Italiji in Nemčiji kot odločujočima velišilama v Evropi ali pa sprejme borbo.

Na shodu ameriške demokratske stranke te dni je govoril tudi predsednik reprezentančne zbornice Barham. Govornik je izrazil prijateljstvo Zedinjenih držav za Anglijo in je poudaril, da

bodo Zedinjene države nudile Angliji vso materialno pomoč, ki je možna v okviru zakonov in ki ne bi Zedinjenih držav zapletla v vojno.

Predsednik Roosevelt je dejal dalje Barham, je mešal v evrop. zadeve samo toliko, da si je prizadeval ohraniti mir v imenu človečanstva Nihče v Ameriki in tudi ne predsednik Roosevelt ne predlaga, da bi Zedinjene države stopile v vojno Soglasno vlada tudi prepričanje, da ne smejo Zedinjene države poslati svoje vojske ne v Evropo ne v Azijo. Anglija stoji danes sama proti Nemčiji in Italiji, ki ji grozita s popolnim uničenjem. Sovražniki Anglije so sovražni vsem drugim demokratskim državam, med katerimi so tudi Zedinjene države. Američani se bodo v primeru potrebe borili do zadržega, če bi bilo treba braniti demokratska načela

Po vesteh iz Dublina

je prišlo do sporazuma med Irsko in Anglijo.

Na podlagi tega sporazuma bo angleškim četam dovoljeno iti čez ozemlje svobodne Irske v primeru napada kake tretje države na Anglijo. Irska sama pa ni pripravljena na vojno.

Ameriški list »New York Times« poroča iz Bordeauxa, da je zavladdalo

v Franciji silno pomanjkanje živil.

tako da grozi zlasti v nezasedenem delu Francije lakota. Milijoni beguncev so izročeni največji bedi. Zlasti primanjkuje masti, mesa in kruha. Sladkorja sploh ni več dobiti. Vsa prizadevanja vlade, da bi uredila vprašanje prehrane, so bila doslej zaman. Francoska vlada je zdaj opozorila nemško

vlado na strašni položaj, ki se bo še poslabšal, če bo še nadalje onemogočen uvoz živil iz tujine. Zastopnik ameriškega Rdečega križa je sporočil, da bi morala Amerika pošiljati v Francijo najmanj pet tovornih ladij živil dnevno, da bi vsaj za silo pomagala lajšati najhujšo bedo.

Iz Washingtona javljajo, da hočejo Zedinjene države zvišati število letal na 50.000.

Razen tega nameravajo povečati vojno brodogojstvo za 70 odstotkov. Zgradili bi se dve brodogojnici, eno za Atlantsko, drugo za Tiho morje. V načrtu je tudi uvedba splošne vojaške dolžnosti in mobilizacija 1.200.000 mož, katerih število bi v najkrajšem času zvišali še za 800.000 mož.

V Berlinu obširno obravnavajo zadnji Churchillov govor. Posebno pozornost posvečajo onemu delu govora, v katerem razpravlja Churchill o obrambi angleškega otočja in obrambi glavnega mesta Londona. V Berlinu poudarjajo, da

se po Churchillovem govoru angleška prestolnica ne bo mogla več smatrati za odprto mesto.

O bliž. letalskih napadih bo London igral takšno vlogo kakor v nemško-poljski vojni Varšava. V Berlinu so prepričani, da bo morala angleška vlada takoj ob pričetku napada na Anglijo zapustiti London. V Berlinu pravijo tudi, da hoče Nemčija s čedalje pogostejšimi letalskimi napadi na Anglijo oslabiniti splošno obrambno moč Anglije z uničenjem pristaniških naprav, vojaških zgradb in podobnega.

Namestnik angleškega zunanjega ministra Buttler je imel govor po radiu in dejal, da utegnejo nastati zapletki, ki bodo odvrnili pozornost Nemčije od Anglije. Razen težav, ki jih ima Nemčija z zasedenimi državami, se bo morala razgovarjati z močnimi tekmeči.

Italija in Rusija gledata vsaka z drugačnimi očmi na Balkan.

Mnogo težav čaka vsako državo, ki bi hotela dobiti oblast nad Evropo in nad svetom. Najmogočnejša reč v novih spopadih pa bo glas topov z angleških bojnih ladij, je rekel Buttler.

Nemška vlada je vladam srednjeameriških držav uradno sporočila,

naj se varujejo pred vsakim početjem, ki bi bilo posredno ali neposredno naperjeno proti Nemčiji.

je izjavil ameriški zunanji minister Hull. To opozorilo je v zvezi z bližnjim posvetom vseh ameriških držav v Havani, kjer bodo sklepali o obrambi ameriške celine proti poskusu napada od drugod. Ameriške države po isti vesti tudi ne bodo dovolile, da bi posestva evropskih držav na ameriški celini zaradi zdajšnje vojne prišla pod kako drugo oblast. Ameriške države utegnejo razglasiti nad temi posestvi pokroviteljstvo za ves čas vojne.

Te dni je bil v Budimpešti podpisan madžarsko-bolgarski sporazum,

na osnovi katerega se določa za eno leto okvir trgovinske izmenjave. Na osnovi tega sporazuma so bili dosedanji kontingenti znatno zvišani.

Rimska »Gazetta del Popolo« poroča, da je po posredovanju osi Rim-Berlin napetost med Rumunijo in Bolgarijo znatno popustila.

Rumunija je umaknila svoje čete z bolgarske meje za skrajni rob onega ozemlja, ki ga zahteva Bolgarija. Nova obrambna črta, ki so jo začeli graditi Rumuni, poteka izven Dobrudže.

Nova ustava, ki je stopila v Franciji v veljavo, pravi med drugim, da

ima francoski državni poglavar polno upravno oblast. Postavlja in odstavlja ministre in državne tajnike, ki so odgovorni edino njemu.

Državni poglavar vrši zakonodajno oblast z ministrskim svetom, in sicer: do sestave novih predstavniških teles in tudi po sestavi teh teles za primer hude notranje krize. V zadnjem primeru ima državni poglavar vse pravice, da tudi sam predpisuje vse odredbe proračunskega ali davčnega značaja. Državni poglavar objavlja zakone in skrbi za njihovo izvedbo. Poleg tega poveljuje in razpolaga državni poglavar z državno oboroženo silo. Diktator maršal Petain je še

imenoval novo francosko vlado,

v kateri je namestnik državnega šefa in namestnik ministrskega predsednika Pierre Laval. Minister za notranje zadeve je Adrien Marquet, za zunanje zadeve Paul Baudouin, za narodno obrambo pa general Weygand.

Iz Vichyja, ki je zdaj sedež francoske vlade, poročajo, da je izdal maršal Petain na osnovi pooblastilnega ustavnega zakona dva

važna odloka, izmed katerih prvi določa, da prevzame maršal Petain predsedstvo republike z naslovom državni šef.

Drugi določa opravila državnega šefa in mu priznava med drugim tudi zakonodajno oblast. Dozdajšnja poslanska zbornica in senat bosta sicer obstajala še nadalje, dokler se ne sestane po predpisih nove ustave izvoljeno novo narodno predstavništvo.

Italijanski tisk je zavzel do diktature in drugih novih notranjih preosnov v Franciji previdno stališče. Listi so trdno prepričani, da

hite Francozi svojo državo »rejevati na avtoritarni podlagi, ker goje nado, da jih bo to najbrže rešilo pred hudimi posledicami vojaškega poraza.

in da bi obenem s tem zmanjšali po končani vojni italijanski vojni plen, katerega večino bi pač morala plačati Francija, in sicer s Tunisom, Savojo, Korsiko in Džibutijem. Poleg tega misli italijansko javno mnenje, da je vsa naglica pri preurejanju francoske države le silno spretna poteza izurjenih državnikov, kajti sicer bi bilo težavno razlagati si tako veliko večino, s katero so francoski senatorji in poslanci brez daljše razprave sprejeli vse predloge, ki jih je v imenu maršala Petaina predložil podpredsednik vlade Laval. Italijanski listi pravijo, da bi francoski državniki s tem radi zakrili svoje velike grehe in rešili, kar se rešiti da.

Guverner malajskega polotoka je nedavno izjavil,

da si Anglija prizadeva doseči sklenitev miru med Kitajsko in Japonsko.

Stavljani so bili že predlogi. Anglija hoče upoštevati želje kitajskega in japonskega naroda ter bo storila vse, da se ne bi vojna nadaljevala.

Na nedavni seji angleške spodne zbornice je podal državni podtajnik Buttler izjavo o odnošajih Anglije do Sovjetske Rusije. Naglasil je, da obstoji upravičeno upanje

na ponovno izboljšanje in poglobitev odnošajev med Anglijo in Sovjetsko Rusijo.

Upati je, da bodo razgovori, ki jih zdaj vodi s sovjetsko vlado angleški veleposlanik Cripps v Moskvi, odvrnili nevarnost, da bi Rusija vojaško ali gospodarsko nastopila proti Angliji ali da bi podprla Nemčijo.

**Postani in ostani član
Ciril Metodove družbe!**

F. Gobey:

1 Umor na plesu

L

Ta zgodba se je primerila v Parizu v zadnjih letih minilega stoletja.

Julija Orcivalova je bila nenavadno lepa ženska. Njena oblačilnica je bila vsa obložena s svilo zlate barve. V kaminu je plamtel ogenj, a temo je razsvetljeval soj dragocene japonske svetilke. Lepa temnolaska je sprejemala v tej sobi samo svoje najbližje prijateljce.

Ta večer Julija ni bila sama. Poleg nje je sedel v udobnem naslanjaču mlad mož, ki je nemirno vihal svoje svetle brke in opazoval dragoceno pohištvo. Julija pa je zamišljena strmela v staro sliko na steni, ki si jo je bila kupila pred nekaj dnevi za drage denarje.

Oba sta molčala. Toda molčala nista zato, ker si ne bi bila imela ničesar povedati. Zdaj pa zdaj sta pogledala drug drugega, kakor se gledata dva nasprotnika pred dvobojem.

Kdor bi ju bil videl, bi si bil moral misliti, da sta se oba zaljubljenca hudo sprla.

Julija je prva pretrgala molk.

»Gaston,« je rekla in pokrila ustnice, kakor bi bila hotela zakriti zehanje, »nocoj si nekam žalosten.«

»Takšen dan je. Dosti je dni, ko me obletavajo same črne misli.«

»Morda so živci krivi?«

»Pa vendar smem imeti tudi jaz živce!«

»Moj bog! Sevedat! Toda storil bi veliko delo usmiljenja, če ne bi silil svoje prijateljice,

da se mora pri takšnih živcih zapirati sama s teboj.«

»Zapirati?«

»Da, tako je, dragi moj. Dobro veš, da hodim ob ponedeljkih zvečer zmerom v opero, pa si mi dal jutraj po slugi sporočiti, da mi misliš posvetiti ves večer. Slepo sem se ti pokorila. Svojo ložo sem posodila Klavdini Risljerjevi, ki najbrž ne bo imela s seboj prav izbrane družbe. S svojimi belimi rokami sem ti skuhal čaj, ki ga tako rad piješ. Počesati sem se dala tako, kakor je tebi všeč, in čakala sem svojega Gastona, zatopljen v same rožnate misli. In kaj sem pričakala? Gaston je prišel, a bil je mrkega obraza. No, kaj ti je? Če bi igral na borzi, bi človek sumil, da si zaigral vse svoje premoženje!«

Julija je začela govoriti razburjeno, toda na koncu je iz njenih besed zvenelo še precej tople prisrčnosti. Gaston se je kislomasmehnil in sklenil izrabiti to priložnost, da odkrije svoje težave.

»Res je,« ji je odvrnil. »Res sem neznošen in bi zaslužil, da me kar spodiš. Toda kaj hočeš? Nisem jaz kriv, da sem takšnega življenja že...«

»Hvala lepa! Zdaj me še žališ!«

»Nikakor ne. Govorim samo o sebi, o svojem življenju, ki ne pozna ničesar drugega kakor kavarne, gledališča, dirke in...«

»In Julijo Orcivalovo!«

»Moj prijatelj Nointel je dejal, da bogu čas kradem,« je nadaljeval mladi mož, kakor bi bil njen vzklik preslišal.

»Morda te je tudi ta prijatelj Nointel nagovoril, da mi danes ne pošli šopka cvetja, kakor si to delal prej vsak dan?«

»Nointel me nikoli ne nagovarja. In tudi če bi me poskušal, ga ne bi ubogal.«

»Zakaj pa ne? Saj je ta upokojeni stotnik pameten možak. Zadovoljno živi s svojim skromnim imetjem. Ti, dragi moj, ki imaš štirideset tisoč frankov na leto in ki boš po stricu podedoval toliko, da boš potem imel sto tisočakov obresti, bi storil prav pametno, če bi se vrgel po njem. Ne kvarta in ne vzdržuje ljubice. Posnemaj ga, dragi moj, če mu zavidaš srečo.«

Julijine besede so bile rezke. Hotela je izpodbosti svojega ljubčka, da bi jasneje izpovedal svoje misli.

»Draga moja,« je dejal Gaston, »ne mislim posnemati drugih, toda bližam se že tridesetemu letu in...«

»Ženiti se moraš!«

Mladi mož ni odgovoril. Julijine oči so zagorele, toda nič na njenem obrazu ni izdajalo, kaj se v njej godi. Mirno je ponovila:

»Na ženitev misliš torej?«

»Jaz? Nel!«

Odgovor je menda prišel od srca in Julija ga je hitro prijela:

»Zakaj se pa ne bi ženil? Bogat si, iz ugledne družine, stric ti je vrhovni kazenski sodnik. Lahko bi našel bogato nevesto...«

»Pravim ti, da se ženiti ne mislim.«

»Čudno,« je nadaljevala Julija. »Nesreča ne pride nikoli sama. Jaz pa sem v nevarnosti, da se omožim.«

»Oho!« je ušlo Gastonu.

»Tvoje začudenje sicer ni prav laskavo, pa me nič ne boli. Dobro vem, da pot, ki po

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali: na ljubljanskem sejmu: voli po 6.50 do 8.50, krave po 4 do 7.50, teleta po 9 do 10 din; na ptujskem sejmu: voli I. po 7.50, II. po 6.50, III. po 5, telice I. po 7.50, II. po 6, III. po 5.50, krave I. po 7, II. po 5.50, III. po 4, teleta I. po 7 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Ptujju: speharji po 10, pršutarji po 9, v Ljutomeru: pršutarji po 8 do 9, v Murski Soboti: pršutarji po 7 do 9 din.

KRMA. V Ljutomeru: seno 70, lucerna 90, slama 50 do 60, v Ptujju: seno 100 do 130, slama 45 do 55, v Celju: sladko seno 120, slama 50, na Jesenicah: sladko seno 90, slama 50, v Mariboru: sladko seno 60 do 70, slama 50 do 60, v Murski Soboti: seno 70, slama 50 din za 100 kg.

VINO. Pri vinogradnikih se je dobilo v Ljutomerskem okraju: navadno mešano vino po 4 do 6, finejše sortirano po 6 do 9, v ptujskem okraju: navadno mešano vino po 3.50 do 5, finejše sortirano po 6.50 do 8.50 din za liter.

OMPPIR. V Mariboru: 200 do 250, v Celju: stari 250 do 300, novi 300 do 400, na Jesenicah: stari 175, novi 550, v Ptujju: 180 do 300, v Ljutomeru 200 din za 100 kg.

JAJCA. Na Jesenicah 1.50, v Trbovljah 1, v Murski Soboti 0.75, v Ptujju 0.75, v Mariboru 0.75 do 1 din za kos.

SIROVE KOŽE. V Ljutomeru: goveje 10, telečje 19, v Ptujju: goveje 11 do 13, telečje 18 do 20, svinjske 8, v Murski Soboti: goveje 11 do 12, telečje 16, svinjske 8 din za kg.

SIROVO MASLO. V Ptujju 24 do 25, v Murski Soboti 36 din za kg.

FIZOL. V Mariboru 600 do 700, v Celju 600 do 800, na Jesenicah 700 do 1000, v Ptujju 500 do 600, v Ljutomeru 700 din za 100 kg.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili 16. t. m. v devizah (prve številke službeni tečaj, druge v oklepajih tečaj na svobodnem trgu):

1 angleski funt za 170.64 do 178.84 (za 211.04 do 214.24) din;

1 švicarski frank za 10.07 do 10.17 (za 12.45 do 12.55) din;

njej hodim, ne drži k oltarju. Toda lahko bi bila hodila tudi po drugi poti. Dobro vzgojo sem imela in diplomu učiteljice imam. Toda izbrala sem si drugo pot, ki je s cvetjem posuta in ki se konča s palačo in vrednostnimi papirji. Tebe ne bi vzela, kakšnega tujca pa prav rada.

»Ali bi mogla zapustiti Francijo?«
»Zakaj pa ne? Saj je tudi grofovska krona nekaj in je s prstom mbram pomigniti, pa jo dobim.«

»Kam pa bi šla?« je posmehljivo vprašal Gaston.

»Na Poljsko. Ali poznaš grofa Golimina?«

»Zelo dobro.«

»Osebnost?«

»Osebnost in tudi po njegovem glasu.«

»Na slabem glasu je, kaj?«

»To si ti sama rekla.«

»Ali veš, da je bil grof pred tremi leti do blaznosti vame zaljubljen?«

»Te besede bi mi bila lahko prihranila.«

»Pa sem ga odbila, čeprav je po kraljevsko razmetaval denar za mene.«

»O njegovem denarju se marsikaj govori.«

»Tudi jaz sem nekaj časa sumila in prav zaradi tega sem ga odbila. Pozneje sem pa zvedela, da je svoj denar v Ameriki pošteno zaslužil.«

»S kvartanjem?«

»Ne. Dobil ga je v Kaliforniji. Dobro ga poznam. Pustolovec in razsipnik je. Pravi junak za kakšen roman. Zato ga je več žena v Parizu ljubilo iz dna srca... Imenitnih žensk... Tudi on je ljubil... strastno ljubil!«

»Najbrž tebe!«

»Da, mene. In takšen je, da bi utegnil me-

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din.

Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 441 do 444 din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.80 din.

Sejmi

22. julija: Slivnica (Sv. Urban), Sodražica, Selvnica ob dravi;

23. julija: Blanca, Maribor;

25. julija: Zalec, Velika Loka, Mežica, Dobrovnik, Kočevje, Kozje, Slov. Bistrica;

26. julija: Teharje, Domžale, Leskovec, Višnja gora;

27. julija: Beltinci.

Drobne vesti

= **Naša trgovinska pogajanja z Nemčijo.** Naše trgovinsko odposlanstvo, ki ga vodi pomočnik zunanjega ministra Milivoj Pilja, je odpotovalo te dni v Berlin. Odposlanstvo se bo tam pogajalo za ureditev trgovinskih stikov in plačevanja s tistimi državami, katere je Nemčija med vojno zasedla. Posebno vprašanje plačevanja je važno, ker so imele nekatere zasedene države še neurejene račune z našo državo.

= **Prizad je začel nakupovati volno.** Mesec dni po izdaji uredbe o ureditvi odkupa volne je Prizad začel nakupovati volno. Uredba določa, da vsa volna pokupi Prizad in jo prodaja tkanjski industriji. Doslej so živinorejci takoj po striženju ovc prodajali volno trgovcem, zdaj so pa trgovci in prekupevalci povsem izključeni iz trgovine z volno. Prizad je uredil odkupne postaje v več krajih. Volno kupuje neoprano. Najfinjšo merinsko volno plačuje po 55 do 60 din, najslabšo pa po 34 do 36 din za kilogram.

= **Jesenska prireditev Ljubljanskega velesejma** bo od 31. avgusta do 9. septembra, na kar opozarjamo javnost in zlasti prijavljene razstavljalce pomladanskega velesejma, ki je moral biti odložen.

= **Znatno povečanje državnih dohodkov.** Oddelek za državno računovodstvo v finančnem ministrstvu je objavil podatke o državnih dohodkih in izdatkih v aprilu in maju letošnjega leta. V prvih dveh mesecih novega proračunskega leta so znašali državni izdatki 1.834.087.424 din. V proračunu pa je bilo za ta dva meseca določeno 2.468.965.647 din. To pomeni, da se je porabilo za din 634.888.223 (za 25.71 odstot.) manj kakor je bilo določeno. Po proračunu naj bi bili zna-

šali državni dohodki v teh dveh mesecih po odbitku banovini Hrvatski odstopljenih dohodkov 2.055.069.544 din. Dejansko so pa znašali 2.140.512.193 din. To pomeni, da so bili proračunski dohodki večji za 85.442.549 din (za 4.16 odstot.) od določenega zneska.

Novice

* **Peter Živković v Niški banji.** Predsednik Jugoslovske nacionalne stranke g. Peter Živković je odpotoval v Niško banjo v spremstvu s članom glavnega odbora stranke g. Lunjičera. Na poti v Niško banjo se je ustavil v Aleksincu, kjer so ga pozdravili številni somišljeniki.

* **Odkritje spomenika Stjepanu Radiću.** V nedeljo 4. avgusta bodo na zelo svečan način odkrili spomenik pokojnemu Stjepanu Radiću v Crikvenici. Spomenik je izdelal tamošnji kipar Zvonko Car.

* **Dopusti vojnih obveznikov.** Minister za vojsko in mornarico general Milan Nedić je izdal tole obvestilo: »Nekaj časa sem prejemam čedalje večje število pismenih prošelj za dopust vojnih obveznikov, ki so na orožnih vajah. Med njimi je posebno mnogo pisem žena vojnih obveznikov. Na vsako pismo posebej mi ni mogoče odgovoriti. Dobro mi je znano, s kakšnimi težavami se morajo naši moške, posebno pa še žene, boriti v teh hudih časih. Toda naj se vsakdo iskreno vpraša in si da sam odgovor na tole vprašanje: Kaj pomenijo vse te naše težave v primeri s trpljenjem mož in žena v vojskujočih se državah? Vsekakor pa je posvečena vsa pozornost potrebam našega narodnega gospodarstva, in to tako kmetijskega kakor industrijskega in obrtnega. Glede na to se je začelo pošiljanje vojnih obveznikov na dopust, kar bo omogočilo vsaj delno izpolnitev prošelj, ki sem jih prejel.«

* **Društvo prijateljev Rusije v Zagrebu.** V Zagrebu ustanovljajo Društvo prijateljev Rusije. Ker je dr. Maček že pristal na ustanovitev tega društva, pričakujejo, da bo banko oblastvo že v kratkem potrdilo predložena pravila. Predsednik začasnega odbora je znani hrvaški kipar Augustinčić.

* **Ruski soplanik Plotnikov v Ljubljani.** V petek zjutraj je prispel z brzim vlakom iz Beograda v Ljubljano sovjetskoruski poslanik na našem dvoru Viktor Andrejevič Plotnikov. V spremstvu s šefom protokola na-

ne in sebe ubiti, če bi ga poglala. Tako mi je tudi pisal.

»Menda ne boš zdaj od mene zahtevala, da bi ti jaz svetoval?«

»Ne, odločila sem se že.«

»Kako?«

»Da Venceslava nikoli več ne bom videla.«

»Venceslav mu je torej ime? Cestitam vam k tej odločitvi.«

»Nisem ga odbila, ker je izgubil vse premoženje, ampak zato, ker ga ne ljubim več.«

»Torej si ga ljubila?«

»Čemu bi tajila? Toda zdaj ga ne maram več in rajši bi umrla, kakor pa da bi postala njegova žena.«

»Čudna ženska si!« je zamrmral mladi mož.

Tedaj so se odprla vrata in vstopila je sobarica, prava sobarica žensk iz polsveta, bledega obraza, ostrega nosu in ozkih, porogljivih ustnic.

»Kaj je?« je vprašala Julija. »Saj vas nisem klicala.«

»Nekaj moram gospej po tiho povedati,« je šepnila sobarica.

»Kar na glas povej! Za gospoda Darcyja nimam skrivnosti.«

»Oprostite, gospa... nekdo želi z vami govoriti...«

»Nekdo? Kdo? Ali ti nisem rekla, da ne smeš nikogar sprejeti?«

Sobarica je molčala.

»No? Ali si okamenela? Ali je morda prišel grof?«

»Da, grof! Toda verjemite mi, da je stopil v vežo proti moji volji. Sobar in kočijaž sta odšla, jaz sama pa nisem mogla preprečiti, da ne bi bil pridrl v salon.«

»Kaj, v salonu je že?« je vzkliknila Julija.

»Dobro, pojdi v svojo sobo in ostani tam, dokler te ne pokličem.«

Sobarica je izginila.

Gaston je vstal, da bi se poslovil.

»Ali je grof Golimin?« je še vprašal.

»Moj bog, res je on,« je odvrnila Julija.

»Davi mi je pisal, da me želi videti, preden zapusti Francijo. Jutri pojde. Odgovorila sem mu, da ga ne maram sprejeti. Lahko bi si bila mislila, da bo napravil takšno neumnost, toda nocoj bom obračunala z njim!«

»Odhajam...« je dejal Gaston. Gospodična Orcivalova pa mu je hladno segla v besedo:

»Ce iščeš izgovor, da me pustiš samo, bi lahko našel kakšnega boljšega. Prosim te, ostani. Ta pogovor bo zelo kratek.«

In Julija je šla, preden je mogel Gaston odgovoriti.

Julija se ni motila. Gaston Darcy se je bil odločil, da pretrga svoje zveze z njo. To pa je hotela preprečiti. In nenadni grofov prihod ji je bil kakor nalašč. Upala je, da se ji bo njena nakana posrečila.

Vedela je dobro, da se more ljubezen, ki ugaša, poživiti samo s kakšno postransko ljubeznijo, ki se ji človek odreče, in zato je sklenila žrtvovati svojega Poljaka, da bi bolj privezala nase mladega Parižana.

Tudi Gaston je upal, da mu bo grofov obisk olajšal položaj pri Juliji. Z njo se je bil pred letom dni zapletel v strastno ljubezen in potem ni mogel najti vzroka, da bi se te ženske otresel. Bal se je, da bo v odločilnem trenutku popustil in spet postal njen suženj.

Zdaj mu je sladka zapeljivka sama rotisnila orožje v roko. Gaston bi ji bil odpustil

šega zunanjega ministrstva dr. Bukovcem je stopil iz vlaka in se napolil čez peron pred postajo. Z njim je bilo tudi ostalo spremstvo. Poslanik Plotnikov se je s spremstvom vred odpeljal s postaje v hotel »Union«, kjer so bili zanj že v naprej pripravljene prostori. Se dopoldne pa se je odpeljal z avtomobilom na Gorenjsko. S sovjetskim poslanikom Plotnikovim sta se pripeljala v Ljubljano tudi prvi tajnik sovjetskega poslanstva v Beogradu Patrikijev in poročevalec sovjetske agencije Tass Poletajev.

* **Izven države živi okoli 820.000 Slovencev.** V Jugoslaviji živi na strnjenem slovenskem ozemlju 1.078.000 Slovencev (68,5%), v Italiji 420.000 (24,8%), v Nemčiji 89.000 (6%), na Madžarskem 11.000 (0,6%), v drugih delih Jugoslavije 75.000 in 300.000 izseljencev v Nemčiji, Franciji, Belgiji, Holandski, Ameriki n drugod. Skupno število Slovencev je 2.056.000. Izven države živi 820.000 rojakov.

* **Proslava francoskega narodnega praznika v Ljubljani.** Generalni konzul Francije gosp. Remérand je na francoski narodni praznik 14. julija v spremstvu g. Lacroixa, ravnatelja francoskega inštituta v Ljubljani, položil v nedeljo ob 10. uro pred spomenik neznanega vojaka Napoleonove vojske. Tej slovesnosti so prisostvovali načelnik prosvetnega oddelka banske uprave g. Sušnik kot zastopnik bana, general g. Janež v imenu komandanta dravske divizije z oficirji garnizije in direktor Jančigaj za župana.

* **Potovanje naših tiskovnih atašejev v Moskvo.** Te dni sta odpotovala z brzim vlakom preko Sofije v Moskvo jugoslovenska tiskovna atašeja pri poslanstvu v Moskvi Kosta Krajšumović in Darko Zajčič. Z istim vlakom je odpotoval v Moskvo tudi naš trgovski ataše pri sovjetski vladi inž. Gaži.

* **Število zavarovanih delavcev Jugoslaviji.** Aprila letos je bilo v vsej državi zavarovano 743.680 delavcev in delavk. V primeri z marcem se je število zavarovancev dvignilo za 38.856, v primeri z lanskim aprilom pa za nekaj več kakor 30.000. Od celotnega števila je odpadlo na Slovenijo 116.995 zavarovancev, na področje banovine Hrvatske 237.926, na ostale dele države pa 388.799.

* **Sovjetskoruski poslanik v Beogradu je obiskal naše zunanje ministrstvo.** Sovjetski poslanik Viktor Andrejevič Plotnikov je obiskal te dni pomočnika zunanjega ministra Milivoja Smiljanica in mu izročil poverilnice namesto zunanjemu ministru Cincar Markoviču, ki je hudo bolan. Nato je Plotnikov obiskal drugega pomočnika zunanjega mini-

stra Milivoja Piljo, s katerim je ostal 15 minut v razgovoru, nato pa še tretjega pomočnika Ilijo Jukića, s katerim se je prav tako razgovarjal 15 minut.

* **Posveti dr. Mačka zaradi preosnov na gospodarskem in socialnem področju.** Zadnje dni je imel podpredsednik vlade dr. Maček številne posvete v Beogradu in Zagrebu. V Zagrebu se je posvetoval s svojimi ožjimi političnimi sodelavci in z banom dr. Šubišićem, v Beogradu pa s predsednikom vlade Dragišo Cvetkovićem in hrvatskimi ministri. Vsi ti posveti so bile bržkone posvečeni preosnovam, ki jih na gospodarskem in socialnem področju pripravlja vlada.

* **O skupnem slovanskem jeziku.** Časopis »Slovenska misao« piše: »Pred tisoč leti so Slovani brez dvoma imeli svoj skupni jezik. Iz njega je potem nastalo več slovanskih jezikov. Zdaj nekateri predlagajo, naj bi razvoj šel nazaj k skupnemu jeziku, kar pa bi trajalo spet 1000 let. Zato ne kaže drugo, kakor lotiti se umetnega slovanskega jezika, ki bi ga bilo treba šele sestaviti, ali pa sprejeti kak živ slovanski jezik za skupni občevalni jezik med Slovani. Ali bo to najbolj razširjeni ruski jezik ali pa kak osrednji Slovonom razumljivejši jezik, zlasti slovaški ali ukrajinski, je treba prepustiti znanstvenim akademijam slovanskih narodov. Naše akademije v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani naj nameno to važno vprašanje.«

* **Pokojninsko zavarovanje trgovskih pomočnikov.** Od 1. julija so trgovski pomočniki in pomočnice zavarovani za onemoglost, starost in smrt pri Pokojninskem zavodu za nameščence v Ljubljani. Zadevno prijavo so dolžni delodajalci predložiti temu zavodu v roku 14 dni.

* **Prijavljanje delavskih zaslužkov pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v primeru skrčenja obrata.** Zaradi pomanjkanja sirovin so nekateri obrati skrčili obratovanje, tako da so se povprečni zaslužki delavcev znižali. Ker delovno razmerje zaradi kratkodobnih prekinitev ne preneha, delodajalci ne morejo tako zaposlenih delavcev za vsak delovni dan posebej prijavljati in odjavljati, marveč je treba njih zmanjšani zaslužek prijaviti okrožnemu uradu s prijavnici o spremembi zaradi uvrstitve v nižji mezdni razred. To velja za vse delavce, ki so plačani na akord ali od ure. Prijavnice o spremembi naj predlagajo delodajalci mesečno do vsakega 8. dne v mesecu na osnovi povprečnega zaslužka delavčevega iz preteklega meseca. Tako je delodajalcem

olajšano prijavljanje, delavcem pa so obvarovane njihove pravice. Navodila za prijavljanje povprečnih mesečnih zaslužkov so objavljena v četrti številki lista »Delavsko zavarovanje«, ki ga izdaja urad v Ljubljani.

* **Dvignjeni rušilec »Ljubljano« bodo popravili v Tivtu.** Po dvignjenju so ugotovili, da je v notranjščini vse še dobro ohranjeno in da voda ni dosti poškodovala opreme. Ko so rušilec potegnili h kraju, je svoja mesta na njem zasedla stara posadka in začela čistiti notranjščino ladje. Čiščenje v Šibeniku bo trajalo še nekaj dni, nato pa bodo ladjo potegnili do Tivta, kjer jo bodo popravili. To delo pa bo trajalo več mesecev.

* **Izredno število kresov na večer pred Cirilom in Metodom.** Po poročilih, ki smo jih prejeli, je bilo letos na večer pred praznikom slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda po naših krajih toliko kresov kakor že dolgo ne. Naši ljudje so s tem hoteli pokazati, da je njih nacionalna zavest tudi v teh burnih časih neomajna.

* **V Sloveniji je 63 kinematografov.** V Unioni v Ljubljani je bil te dni občni zbor Združenja kinematografskih podjetij dravske banovine. Iz poročil upravnega odbora je bilo razvidno, da imamo v Sloveniji zdaj 63 obratujočih kinematografov. Združenju predseduje g. Milan Kham. Na zboru sprejeta resolucija zahteva, da bi se še tudi v naši državi omogočilo izdelovanje domačega filmskega žurnala.

* **Vojaška služba in članske pravice pri okrožnem uradu za zavarovanje delavcev.** Zakon o zavarovanju delavcev določa, da se v času orožnih vaj delavčev članstvo pri uradu ne neha in da se zavarovalni prispevki za ta čas ne plačujejo. Razen tega določa, da se čas vojaške službe zavarovancu vračunava v pokojninska leta, kakor hitro je bilo zanj vplačanih vsaj 50 tednov pokojninskih prispevkov. Da more urad zaradi teh določb po eni strani pravilno predpisati zavarovalne prispevke, odnosno jih za čas delavčevih orožnih vaj odpisati, po drugi strani pa delavčev vojaško službovanje upoštevati v pokojninsko dobo, je potrebno delodajalci in delavci z vojaškimi listinami ali od občine overovljenim prepisom ali izpisom prijavi okrožnemu uradu, od katerega dne in do katerega dne je član služil orožne vaje ali vojaško službo vobče. Podrobna navodila za to je urad objavil v svojem listu »Delavskem zavarovanju« številka sedma, ki ga morejo zanimanci dobiti brezplačno pri poslovalnicah okrožnega urada.

vse ljubčke samo zasovražena Golimina ne.

Čakajoč da se Julija vrne, je kakor v vročini hodil po njeni oblačilnici in se ustavljal, kadar je skozi vrata zaslišal kakšno glasnejšo besedo iz oddaljenega salona. Julijino stanovanje je bilo zelo veliko. Na eni strani je bila knjižnica, ki je bila zelo prostorna, skoraj kakor dvorana.

Vendar pa je časih Gaston ujel kakšno besedo prepira, ki se je odigraval v salonu. Zdajci je začul:

»Podlo ste ravnali!«

Glav je bil grofov.

»Ne izgublajva besed,« je hladno odvrnila Julija.

»Ali hočete, da se končam?«

»Ni si vredno jemati življenja zaradi ženske.«

»Toda če človek to žensko obožuje... če brez nje ne more živeti?«

Zdaj se je prepir polegel. Najbrž je hotel grof Julijo ganiti in je govoril tiše, toda dekletka ga je hladno odbijala.

To je vendar začelo Gastona vznemirjati. Ko se je prepir aostril, se je komaj premagal, da ni planil v salon in vrgel na cesto tujca, ki je hotel Julijo odvreči iz Pariza. Ko so glasovi potihnili, se je sam nase jezil zaradi te slabosti.

»No, hvala bogu,« si je rekel, da bi se potolažil, »vendar sem čisto ozdravel od svoje blazne zaljubljenosti.«

Med tem pa se je položaj v salonu čedalje bolj zapletal in Julija, ki je bila že sita pre-

»Torej,« je vzkliknil grof, »nikakor ne marate iti z menoj?«

»Nikakor ne!«

Po kratkem molku je še dodala:

»Še hvaležni mi boste za to kdaj pozneje.«

»To ne bo mogoče, ker ne bom več živ!«

»Spet stara pesem! Zakaj tako radi govorite o smrti? Ko ste vdrli v mojo hišo, nisem bila sama. Dovolite mi, da vas zapustim in da vam rečem: do svidenja... čez tri ali štiri leta... ko spet najdete kakšen zlat rudnik... v Kaliforniji ali pa kje drugje!«

»Le pojdite k svojemu ljubčku!« je rezko odvrnil grof. »Preveč vas preziram, da bi vas mogel ubiti, toda preklinjam vas! Čutili boste, kako strašno je prekletstvo umirajočega.«

Po teh besedah je Julija zaloputnila vrata in se vrnila v oblačilnico. Mirna je bila in po sili se je še smehljala. Le v lica je bila rdeča in oči so se ji razburjeno iskriale.

»Naposled sem se rešila tega norca!« je vzkliknila. »Čisto prav je, da ga je Marica spustila v salon. Zdaj se vsaj vračal ne bo več!«

»Tudi jaz mislim tako,« je odvrnil Gaston.

»Ali si prisluškoval?«

»Prisluškoval nisem... nehote sem ujel nekaj besedi.«

»Ali misliš, da me grof Golimin ljubi tako, kakor hočemo me ženske, da bi nas moški ljubili? Živo, vroče, blazno, da bi se za nas ubili?«

»Kdor se misli končati, tega ne obeša na

rec je in znal bi prevrniti ves Pariz, samo da bi dosegel svoje.«

»Ne skrbi me preveč zanj. Upam, da ga ne bom več srečal.«

»Prav praviš, prijatelj. Preveč ti čvekam o njem. Prosim te, pozabi te neprijetne trenutke. Hvaležna sem ti, da se nisi upiral, ko sem se hotela odkrižati svojega zasledovalca. Hvaležna sem ti in dobro veš, da znam svoj dolg zmerom pošteno poplačati,« je dodala z nasmeškom, ki bi bil premočil najbolj hladnokrvnega starca. »Nalila ti bom skodelico čaja, ki sem ga dobila včeraj iz Moskve, pa brez posredovanja Varšave...«

»Najlepša hvala!« je odvrnil Gaston. »Opolnoči moram oditi. Zdaj je pol dvanajstih, pa se moram s teboj še o nečem pomeniti.«

»Kaj mi pa misliš povedati?«

»Da sem sklenil stopiti v sodniško službo.«

»Vidim, da je bilo vredno žrtvovati nocojšnjo predstavo v operi, da to slišim. Oblekel si boš torej črno oblačilo in si obril brke...«

»Za vse to je še dovolj časa. Najprej bom prišel k sodišču kot pripravnik. Zato pa moram izpremeniti svoje dosedanje življenje.«

Julija je presunljivo pogledala svojega ljubčka.

»Na tak način se torej hočeš ločiti od mene?«

»Morava se ločiti,« je mirno odvrnil mladi mož.

»Beseda je poštena, toda tvoje dejanje ni tako.«

Gastona so te besede zbudile, pa se je premagal in rekel:

(Dalje)

Golimina, dragi moj! Pravi no-

* **Za ureditev poštne zvez z Ameriko.** Centrala industrijskih korporacij v Beogradu je predložila poštne ministru zahtevu po ureditvi našega poštne prometa s prekomorskimi državami. Odkar je stopila Italija v vojno, vzdržuje naš poštni promet z Ameriko samo prekomorsko letalo na progi med Lisabono in Ameriko. Industriji predlagajo rešitev tega vprašanja pri zdajšnjih gospodarskih pogajanjih z Nemčijo. Upajo, da bi Nemčija pristala na vzpostavitev potrebnih zvez preko Italije in Francije do Portugalske, od koder vozijo nevtralne ladje v Ameriko.

* **Devin ima spet dekanijo.** Pred letom dni je bila ukinjena dekanija v Devinu v Julijski krajini in njen sedež prenešen v Nabrežino. Zupnija Devin je bila priključena dekaniji v Trzinu. Nedavno pa je bila dekanija Devin spet vzpostavljena. Za dekana je namesto dekana g. Grbca v Nabrežini, ki je premeščen, imenovan devinski župnik g. Della Tolla.

* **Večje število sezonskih delavcev iz Hrvaškega Zagorja in Medmurja** je zadnje dni odpotovalo v Nemčijo. Bilo jih je več tisoč.

* **Dva grobova v Julijski krajini.** V Ravnah na Cerknem je umrl v starosti 54 let posestnik Franc Drolc. Bil je zelo priden gospodar. V Ivanjem gradu pri Komnu je po daljšem bolehanju izdihnil g. Alojzij Dugulin, star 70 let. Do zadnjih let je rajnik vodil v Trstu pekovsko obrt. Ko se je umaknil iz svojega podjetja, je živel v Gorici, nazadnje pa se je vrnil v svojo rodno vas, ki jo je kot zaveden Kraševac iskreno ljubil. — Obe ma rajnikima blag spomin!

* **»Seljački dom« svari.** Glede na dogodke, ki so se odigrali v Zagrebu, glavno glasilo Hrvatske seljačke stranke »Seljački dom« ostro obsoja one, ki se navdušujejo za tujce, ter piše med drugim: »Frankovci in komunisti se že vseh 20 let navdušujejo za tujce in za razne tuje tvorbe. Vsako priložnost so izkoristili, da bi izzvali nesporazume v hrvaške mnarodu. Hrvatski narod pa bo tudi v zdajšnjih časih dokazal vsem hlapcem tujcev, da je njegova sloga nezlomljiva. Hrvatski kmečki narod se ne boji groženj teh gospodov, češ da bodo prišli tujci in že pokazali hrvaškemu narodu.«

* **Smrt uglednega veleposestnika.** Pri Sv. Martinu pri Vurbergu je preminil ugledni veleposestnik g. Ivan Klemenčič, ki ima velike zasluge za gospodarski napredek domačega kraja. Odlikovan je bil z zlato kolajno. Na zadnji poti ga je spremljala množica

znancev in prijateljev. Vrlemu možu časten spomin, žalujočim iskreno sočutje!

* **Smrt dobre žene.** Te dni je umrla v Mariboru ga. Amalija Lenardičeva, rojena Škarbarjeva. Ni mogla preboleti smrti svojega moža. Januarja letos se je bila preselila s svojo hčerko v Zagreb, kjer je kmalu zatem zbolela. Zazelela si je nazaj v Maribor. Zatekla se je v mariborsko bolnišnico. Bolezen pa je bila neozdravljiva. Blaga pokojnica je bila dobrosrčna gospa in zavedna narodna žena. Blag ji spomin!

* **Društvo za podpiranje ubogih jetičnih otrok v »Smrečinah«, sanatorij Topolšica,** priredi v nedeljo 4. avgusta ob 14. javno tombolo na travniku nasproti gasilskega doma v Topolšici. Čisti dobiček tombole je namenjen za podpiranje in zdravljenje ubogih jetičnih otrok v državnem zdravilišču Topolšici. Glavni dobitki tombole so: 1. slika, okrašena s 40 kovanci po 50 din, 2. moško kolo (vredno 1600 din), 3. slika, okrašena z 20 kovanci po 50 din, 4. slika, okrašena z 20 kovanci po 50 din, 5. 50 metrov šifona (vrednega 650 din), 6. krupon (500 din), 7. pet in pol metra blaga za moško obleko v vrednosti 450 din, 8. 85 kilogramov moke v vrednosti 380 din, 9. naslanjač (podložen) v vrednosti 350 din, 10. plašč Hubertus v vrednosti 320 din, 11. odeja, šivana, v vrednosti 200 din. Vrednost glavnih dobitkov znaša 8750 dinarjev in več sto drugih prav lepih dobitkov je vredno 8250 din. Skupna vrednost dobitkov je torej 17.000 din. Med tombolo bo igrala godba »Zarja« iz Šoštanj. Za dobre jestvine in pijačo kakor tudi za zabavo bo skrbel gasilska četa iz Topolšice.

* **Sprejem mladeničev v strojno mornariško šolo** v starosti od 15 in pol do 18 in pol leta in strokovno mornariško šolo v starosti od 16 do 18 let. Rok za prijavo je do 31. avgusta. Vsa zadevna poiasnila dobite ustno ali pisмено: Koncesionirana pisarna Per Franc. kanetan v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za pisemni odgovor je priložiti kolek za 10 din.

* **Ljudska samopomoč v Mariboru,** zavarovalna zadruga z o. j., je imela v nedeljo 14. t. m. svoj redni občni zbor izvoljenih delegatov, ki je pokazal razveseljeno napredovanje te naše domače institucije v letu 1939. Iz poročila združnih funkcionarjev je razvidno, da je imela Ljudska samopomoč ob koncu leta 1939 na 7000 članov, ki so zavarovani za več kakor 53 milijonov dinarjev. Bilanca izkazuje nad 37 milijonov prometa. Aktiva znašala čez 8 milijonov dinar-

jev, matematične rezerve 7.346.684 din, varnostni sklad 442.275 din. Dosedanji odbitek za pogrebno se je znižal od 18 odstotkov na 15 odstotkov, veljaven od 15. julija 1. 1940. Zavod poseduje na Aleksandrovi cesti svojo palačo in v Kolodvorski ulici dve stanovanjski hiši po bilančni vrednosti nad 4 milijone dinarjev. Dosedanji predsednik g. dr. Ivo Šorli je zaradi preselitve v Kranj izstopil iz odbora. Za njegovega nevenljivega zasluge za procvit zavoda ga je občni zbor izvolil za častnega predsednika. Zavoljo tega so se izvršile dopolnilne volitve upravnega odbora.

* **Zanimive prerokbe, ki se presenetljivo točno izpolnjujejo.** Leta 1555. je izšla v Franciji zanimiva knjiga, ki jo je spisal znani francoski učenjak in zdravnik Mihael Nostradamus (1503 do 1566). V tej knjigi je Nostradamus v verzih opisal usodo evropskih držav in sveta za 23 stoletij naprej. Že za časa njegovega življenja so zbudile prerokbe silno pozornost, saj je napovedal med drugim tudi nesrečno smrt kralja Henrika II., ki je bil ubit na turnirju. Tudi poznejša zgodovina je pokazala, da je Nostradamus presenetljivo točno napovedal vse velike izpremembe, ki so se izvršile v Evropi v zadnjih 400 letih. Med drugim je zelo podrobno opisal francosko revolucijo, slavo in padec Napoleona, izpremembe v drugih evropskih državah, zlasti atentate na vladarje. V sedanjih dobi so njegova prerokovanja zbudila spet silno zanimanje, ker se čudovito izpolnjujejo vsi dogodki, katere je jasno videl napovedal pred 400 leti. Nostradamus je napovedal nastanek in potek pretekle svetovne vojne, med drugim tudi sarajevski atentat, polom osrednjih velesil, ustanovitev Društva narodov in njegov razid, atentat na našega kralja Aleksandra v Marseilleu, nastop evropskih diktatorjev Mussolinija in Hitlerja, bolševiško revolucijo v Rusiji, nastop ljudske fronte v Franciji, špansko revolucijo, pričetek sedanje vojne, zasedbo Českoslovaške, poraz Poliske in Francije v tej vojni, napad na Anglijo, vstop Italije v vojno, povrhu pa tudi uporabo najnovejših bojnih sredstev — letal, tankov, podmornic, strupenih plinov in padalcev. Nostradamusova prerokovanja, ki se v originalu hranijo v vatikanski knjižnici, so bila že zdavnaj prevedena v vse evropske jezike. Bavili so se z njimi številni učenjaki ki so izdali posebne razlage. Mnogi so jim oporekali verjetnost, toda zgodovina, predvsem pa dogodki sedanje vojne dajejo Nostradamusu prav. Silno

EMILIO SALGARI IZGNANCI

Sergej je pregnal grenkost svojega tovariša Ivana s tolažečim opom:

»Boste videli, da se bo našel kdo, ki nama bo odvzel ti verigi!«

»Ali mislite na svojo sestro, polkovnik?«

»Da, in na hetmana Baunja! Toda tiho, živa veriga se budi!«

12. poglavje SKOZI SIBIRIJO

Kaznjenci, naphani po dvoranah in celicah, so bili povedeni k zajtrku na dvorišče. Njih oblačenje jim ni jemalo mnogo časa. Globok vdih ledenega zraka jim je moral nadomeščati vodo za umivanje. Prah in umazanost so lahko z golih prsi in srajc samo stresli. Obveze pod nožnimi obročki so se obnovile. Skoro vsi so imeli krvaveče rane pod železom.

Po razdelitvi suhega, sivega sibirskega kruha so prinesli velike čebre temne, le na pol kuhane ržene kaše.

Nato je veriga spet nastopila potovanje. Spredaj navadni zločinci, v sredi politični, nazadnje pa ženske in vozovi. Tako je koralo pet sto ljudi v spremstvu treh kompanij kozakov počasi, zvenketaje z verigami skozi nepretrgano padajoči sneg.

Hujši bi prvi dan pohoda ne bil mogel biti za oba jetnika. Pihal je leden, oster veter,

da jima je pokala koža. Snežinke so jima silile v obleko.

Neizmerna bela ravnina, na katero je zdaj pa zdaj posijalo blede zimsko solnce, je imela na sebi nekaj neskončno žalostnega, kar je segalo globoko v srca. Odsev z bele odeje je boleče bodel v oči. Živa veriga je morala korakati brez odmora. Odpočitek na prostem pa bi bil sicer pri tem snežnem viharju in mrazu pomenil za marsikoga življenjsko nevarnost. Zato so počivali samo v etapah.

Sergej in Ivan sta korakala molče in sklonjenih glav v zadni vrsti. Bila sta drug na drugega prikovana. Vezi so jima povzročale bolečine.

Vročekrvni Ivan bi se bil gotovo spet znoval uprl, toda bližina hetmana Baunja ga je zadrževala.

Ta je pač slutil, kakšne misli so se porajale v glavah obeh izgnancev, pa se je zato večkrat peljal na saneh tesno mimo obeh, da jima je s pogledi dajal poguma.

Za stepami Zapadne Sibirijske so se dvigali v zrak zadni vrhunci Altajskega velegorja in Sajanskih gor. Čeprav so bili že zelo oddaljeni, so se v čistem zraku vendarle že videli visoki vrhovi azijskih orjakov.

Altajsko gorovje spada med največjatejša gorovja tega dela zemlje. Razteza se na daljavo kakšnih 4400 kilometrov. Začenja se blizu Udala z vrsto golih, slabo zaraslih

gričev, ki jim pa kmalu sledijo visoke gore. Nekatero med njimi dosežajo višino 2500 metrov. Bieluka je celo 3351 metrov visoka.

Vrhove tega orjaškega gorovja, ki tvori mejo med Sibirijo in Kitajsko, pokriva delno večni sneg. Njih strmine so delno zarasle z igličarji, delno pa pokrite z ledeniki. Ostali gorovji Sajansko in Tianšankanskijsko, ki tudi tvorita mejo med Sibirijo in Kitajsko, nista nič drugega kakor zadni konci velikega Altajskega gorovja.

Po prekorakanju dvanajstih verst so proti poldnevu na ukaz poveljnika kolone eno uro počivali v gostem smrekovem gozdu. Od mraza otrdeli kaznjenci se zavoljo utrujenosti že niso mogli več dalje vleči.

Ob eni uri sot vstali, da nadaljujejo pot. Vmesna etapa je bila oddaljena še trinajst verst. Šele, ko je bilo že precej mračno, so skozi snežni vihar dospeli tjakaj. Bilo je napol razpadlo leseno poslopje, ki so ga sestavljali le hodnik, nekaj celic in večji prostor, v katerega je šlo samo stopetdeset oseb. Zavoljo tega je morala večina jetnikov taboriti na dvorišču v snežnih jamah po zgledu sibirskih lovcev.

Sergej in Ivan sta dobila zavetje na hodniku, in sicer poleg hetmanove sobe. Ta je hotel tako nevarna izgnanca imeti zmerom pred očmi. Nasledno jutro sta oba spet našla v žepih nekaj okusnega živeža.

Pohod kolone se je nadaljeval čez Ašinsk, majhno ob nekem pritoku Oba stoječe naseleje proti Krasnojarsku, glavnemu kraju pokrajine, ki je štela 52.000 prebivalcev.

Zjutraj 16. januarja je kolona že prekorčila zmrzli Jenisej. Ta reka, ki deli Zapad-

so zanimive njegove napovedi o bodoči usodi Evrope po sedanjih vojni. (—)

* **Veliko gospodarsko poslopje žrtev ognja.** Nedavno ponoči se je vnelo veliko, po lanskem požaru obnovljeno gospodarsko poslopje poleg vile »Livada« v Gaberju pri Celju, last velicosestnice ge. Adele Dečkove, vdove po znanem narodnem voditelju dr. Ivanu Dečku. Goreti je začelo v prvem nadstropju poslopja, kjer je bil stroj za rezanico. Ogenj se je hitro razširil na vse ostrešje in na zalogo slame in sena. Na kraj požara so prihitali gasilci iz Gaberja, Celja in Škofje vasi. Gasilcem se je po napornem delu posrečilo pogasiti ogenj in rešiti del poslopja. Ogenj je uničil ostrešje in gorljive dele v prvem nadstropju, hmeljsko sušilnico in veliko zalogo sena in slame. Škoda znaša okrog 150.000 din, a je le delno poravnana z zavarovalnico. Kaže, da je požar zanesel zločinski roka.

* **Fantiček je pogoltnil strup.** Poltretjeletni sinko posestnika Jožeta Severkarija, po domače Klamfarja, v Zgornjem Hotiču se je igral na dvorišču in nedač od domačega psa, ki je privezan pred hlevom, našel belo kroglico. Ker je menil, da je našel sladkorček, je vtaknil kroglico v usta. Kmalu nato pa je zakričal in se zrušil na tla. Domači niso vedeli, kaj se mu je primerilo. Ko pa je oče opazil, da je tiščal med zobmi čudno kroglico, je zaslutil, da je to strup. Vse prizadevanje, da bi rešili fantička, je bilo brezuspešno. Verjetno je, da je hotel kdo spraviti s sveta psa, pa je vrgel predeni strupeno kroglico, ki pa je pes ni použil, temveč je prišla v roke nedolžnemu otroku. Uvedena je preiskava.

* **Za naškodnami je umrl.** Pred dnevi se je pripetila 19letnemu posestnikovemu sinu, Francu Šolterju z Viča, ko je v strugi Gradaščice nakladal gramoz na voz, huda nesreča. Polna truga se je z vso težo zrušila nanj in ga pokopala pod soboj. Ponesrečenca so nezavestnega takoj prenesli v bolnišnico. Kljub skrbni negi zdravnikov je čez nekaj dni umrl.

* **Tragična smrt železniškega inženjerja.** Te dni se je vrnila soproga g. inž. Vladimira Mikuža, železniškega svetnika s poštne domov v stanovanje v Kotnikovi ulici v Ljubljani. Ko je prišla do stanovanja, jo je obšla zla slutnja. Iz kuhinje je udarjal zadušljiv vonj po plinu. Odrinila je kuhinjo in vsa prestrašena zaparila svojega moža ležati na tleh negibnega. Hitro je odprla okno in počlcala

sosede na pomoč. Vsaka pomoč, da bi njeneža moža, ohranili pri življenju, je bila zaman. Policijska komisija je mogla le ugotoviti, da je pokojnik umrl zaradi zastrupljenja s plinom. Pokojnik si je ponoči najbrž skušal skuhati kavo, pa je zaspal in pozabil prižgati plin, ki je bil odprt. Pokojnik je bil med železničarji zelo priljubljen.

* **Vlak mu je odrezal noge.** V soboto popoldne je stal 60letni posestnik Avgust Lovrenčič iz Tekačevega na železniški progi v Rogaški Slatini in štel denar. Tedaj je privozil vlak, katerega Lovrenčič ni opazil. Vlak je pregazil Lovrenčiča in mu odrezal obe nogi pod kolenom. Ponesrečenca so odpeljali v celjsko bolnico, kjer je izdihnil.

* **Kamniške planine je pobelil sneg.** V noči na soboto je v Kamniških planinah snežilo. Sneg je pokril vse vrhove osrednjih Kamniških planin od višine 1600 metrov. Pobelil je tudi vrh Krvavca in Velike planine. Ljudje ne pomnijo, da bi sneg sredi julija zapadel tako nizko.

* **Štrigova že dolgo ne pomni tako strašne.** V pekel popoldne se je vsula na Štrigovo in okolico debela toča. Padala je kakih 20 minut. Vmes so bila posamezna ledna zrna debela ko orehi. Debela toča, kakršne ljudje tu še niso videli, je vzela skoro vse rdečelek. Zito je zbito k tlom. Turščica je videti s svojim razklanim listjem kakor trnje, krompir moli v zrak gole peclje, ker mu je listje odrekano solnčnice stoje buste kakor kolje, buče pa so zbite v zemljo. Vrtovi so čisto uničeni. Vsa zelenjava, zlasti ona z večjim listjem, je zdrobljena. Po tem opuščenju vrt ne bo nudil vsaj mesec dni nobene koristi. V sadovnjakih je pod dreviem ležala lešča in med listjem mnogo pečlic in vejic s plodovi. Na drevju viseči plodovi pa so močno poškodovani. Trta v vinogradih je izgubila s to točo nad 70 odstotkov obetajočega pridelka. Silen naliv s točo je močno poškodoval na nekaterih mestih ceste in poti. Pomoč je ljudem nujno potrebna.

* **Mrtvega so našli.** V soboto zvečer je našel neki možki, ki se je vračal v mesto, pod Hribom sv. Jožeta nekoga nepremično ležati na tleh. Menil je, da je šlo za pijanca. Ko pa se ga je dotaknil, je občutil, da je mrtev. Takoj je o najdbi obvestil policijo. Policija je ugotovila, da je to znani 30letni slikar Bezgovšek Alojz iz Čreta pri Celju. Njegov zaravnik je ugotovil, da je Bezgovška zadel srčna kap. Pri pokojniku so našli 4 dni.

* **Smrtna nesreča na savinjski progi.** Na Zumrovem križišču je nedavno zvečer zgrabila lokomotiva zadnjega savinjskega vlaka 54 letnega železniškega kurjača Nedoha Franca iz Loznice pri Celju. Nedoh je bil verjetno nekoliko vinjen in ni opazil prihajajočega vlaka, ko je šel čez progo. Lokomotiva mu je zlomila tilnik in je bil Nedoh na mestu mrtev.

* **Nad Litijo se je utrgal oblak.** V noči na soboto sta imeli Litija in okolica silno nevihto. Nedvomno se je v bližini utrgal oblak. Bil je to, kakor kažejo naprave za merjenje dežja, najbolj moker dan Litije v letošnjem letu.

* **Toča v ljutomerskih vinogradih.** V petek je prihrumela nad ormoško-ljutomersko pokrajino silna nevihta. Najprej se je vliil dež, po nekaj minutah pa je začela padati gosta, debela toča. Kljub temu, da je toča padala med dežjem, je napravila precej škode po zelenjadnih vrtovih, sadovnjakih in vinogradih.

* **Kako se je ponesrečil Kuralt Anton mlajši.** O nesreči smo prejeli od njegovih sivocev tole sporočilo: V nedeljo 23. junija okrog 18. ure se je peljal Kuralt Anton ml., delavec iz Godešča, po betonirani cesti v smeri iz Medvod proti Jeperci. Približno v sredini tega odseka je na desni strani tik gozdiča majhna branjarija, kjer se prodajajo presne jagode. Tam je mladi Anton opazil svoje prijatelje in je imel namen pridružiti se jim. Začel je svoje kolo obračati z desne strani ceste proti sredini, da bi tako laže zavil s ceste. Prav v tistem trenutku pa je privozil za njim v isti smeri iz Medvod z osebnim avtom g. Demšar Dušan, sin posestnika in gostilničarja iz Žirov, z veliko brzino. Mor da je imel namen prehiteti mladega Antona, katerega je v tem trenutku njegov avto zadel od zadaj in ga zavoljo brzine vrgel tako, da je nesrečnik padel na predni del avtomobila in si polomil rebra. Usoden udarec pa je dobil na zadnjem delu glave. V trenutku nesreče je pihal močan veter in zaradi čuma drevja v gozdiču ni mladi Anton slišal prihajajočega avtomobila. Mladi Anton je takoj po nesreči izdihnil.

* **Meningitide v Zasavju bo menda konec.** V litijski zasilni bolnišnici, ki je bila ustanovljena zato, da ni bilo treba prevažanja v ljubljansko bolnišnico, so samo še trije bolniki. Pa tudi njim se je stanje že tako izboljšalo, da bodo v nekaj dneh odpuščeni domov. Ker se dviga toplota, ki je najhujši sovražnik meningokokov, kakor pravimo povzro-

no in vzdušno Sibirijo, je ena izmed največjih sibirskih rek. Izvira v Mongoliji pri Kosogou in teče med malim arabskim in bajkamskim gorami skozi Sibirijo. Po toku leti mij se izvira nasproti otoka Sibirjakova v Leano morje.

Ko je bil vod izgnancev, katerih kozaško eskorto je izmenjala polovica konjenškega škvadrona iz Jemsejska, prekoračil reko, je korakal dalje v Kansk, glavni kraj okrožja enakega imena s kaksnimi 50.000 prebivalci.

Do leta 1836 je bila vsa ta pokrajina skoro še čisto neznana. Pokrivali so jo le pragozdovi, stepe in močvirja, v katera se je človek do kolena pogrezal. Prebivali so tod le redki Tataři in druga plemena. Šele odkritje ležišč zlata in peska z zlatom zrnjem, posebno v strugah rek Biruse in Usolke, je privabilo številne priseljence. Ti so začeli obdelovati zemljo, zgradili so ceste in izsušili mnogo močvirnatih zemlji. Kljub temu je bilo v času te zgodbe tamkajšno prebivalstvo še zelo redko.

Živa veriga je nadaljevala pot skozi smrekove in brezove gozdove, čez zmrzla močvirja in gole griče. Ostri vetrovi, ki so prihajali z ledenih vrhov Sajanskih gor, so ovirali njihovo korakanje.

Dne 20. januarja so počivali pri etapi Nižnem Udinsku, glavnem kraju istoimenskega okrožja in prvi trdnjavi irkutske gubernije. Čez nekaj dni bo paravana dosegla glavno mesto vzhodne Sibirije, bogati Irkutsk. To je bilo najrazkošnejše mesto daleč naokoli.

Ko je bila cesta Vladimirka iz območja step in močvirij ter se je vila med gozdnatimi gorami, je bilmraz manjši. Tu in tam se je opazilo obdelano zemljišče hkratu z

majhnimi vasmi. Zdaj pa zdaj so srečali sami, hiteče proti Jemsejsku, naložene z živalskimi kožami in živežem iz Transbaikalijske ali pa s kitajske meje.

Tudi so večkrat naleteli na skupine ljudi. Bili so Tonguzi, katero ime so jim dali Tataři zaradi njihove neznačnosti. Njih pravo ime je prav za prav Buki.

Tonguzi so srednje postave, imajo ploščate obraze, majhne, živahne oči, ravne nosove in male brade. Njih dolgi lasje so bili spleteni. Nosili so dolge kožate suknje, široke hlače in pšane, s steklenimi kroglicami okrašene škornje.

Bili so odlični jezdecji in lovci. Oblastva v Irkutsku so se jih posluževala kot stražnikov ob kitajski meji. Kljub vsemu prizadevanju ruskih popov, da bi jih pridobili za pravoslavno cerkev, so ostali pogani, se pokorili svojim šamanom (neke vrste čarovnikom) in častili Boo kot svojega največjega boga. Njih božanstva so bila tudi sonce, mesec in zemlja.

Tudi številne Burete, ki so bivali v okolici Bajkalskega jezera, so srečali na cesti. Bureti so imeli isto vero kakor Tonguzi, razlikujejo pa se od njih po zunanosti. Bureti so večji in debelejši, vendar ne tako krepki. Imajo redke lase in njih polt je bleda, skoro bolehnata. Pečali so se bolj z ribištvo kakor z lovom in so sloveli kot spretni mornarji.

Dne 24. januarja je dospela kaznjenska kolona po pospešenem pohodu v Katuisk in 27. dalje v Katuliko. S tem je stopila v široko Angarsko dolino in je bila že prav blizu tistemu slovečemu jezeru Sredne Azije, ki ima plimo in oseko kakor morje in katerega viharji so silnejši kakor viharji na morju. Po

dveh zadnjih etapah so naposled opoldne dne 1. februarja z vrha nekega hriba zagledali bleščati v bledem zimskem sončnem siju zlate kupole glavnega mesta Vzhodne Sibirije, Glečali pa niso v mesto z občutki veselja.

13 poglavje

RUDNIK ALGASITAL

Trideset let pred to zgodbo je bil Irkutsk skoro še vas. A petdeset let prej je sestojal le iz nekaj lesenih koč, v katerih so bivali Bureti. Zdaj pa je bil po zaslugi ruske vlade najlepše in največje mesto vse Sibirije.

Stoji 50.000 verst oddaljen od Moskve na kraju, kjer se stekata reki Irkut in Angara. Od Balkajskega jezera je oddaljen okoli 30 verst.

V času te zgodbe je bilo mesto le malo podobno evropskemu mestu. Imelo pa je široke ceste s hodniki za pešce, velike vrtove, velike brezove drevorede in široke kanale. Poleg velikih hiš je bilo še vse polno lesenih koč. Razežna skladišča so bila polna blaga iz Evrope in Kitajske. Hoteli in kavarne niso zastajali za onimi v Moskvi in Petrogradu (zdaj Leningradu). V gimnaziji so imeli za učna predmeta tudi kitajščino in japonsščino. Razen veličastne guvernerjeve palače, gledališča, vojašnic in neogibne jetnišnice je imelo mesto tudi nekaj tvornic in podjetij, ki so kuhale žganje.

Prebivalstvo, ki je štel 50.000 duš, je sestajalo iz mešanice Rusov, Sibirijcev, Buretov, Tonguzov, Mongolov in izgnancev. Zlatih je bilo kakih petsto.

Ko je bila kaznjenska četa prekoračila višine, je počasi stopala v Angarsko dolino.

čiteljem meningitide, je verjetno, da ne bo novih obolenj.

* **Državna žrebčarna na Moti zgorela.** V nedeljo je nastal požar v državni žrebčarni na Moti pri Ljutomeru. Vzroki ognja še niso znani. Poslopje je pogorelo v dveh urah. Le skrajno krilo, v katerem je bila pisarna, je ostalo v glavnem nepoškodovano. Živino so rešili. Pri gašenju so si mnogo prizadevali domači fantje z Mote. Le njihovemu pogumu je pripisati, da so še o pravem času spravili iz gorečega poslopja osem državnih žrebcev in 22 žrebet. Gasit so prihiteli gasilci iz Ljutomera, Pristave, Cvena, Babincev, Mote, Križevcev in Spodnjega Krapja.

* **Huda avtomobilska nesreča.** V bližini Slovenske Bistrice se je v nedeljo pripetila huda avtomobilska nesreča. Z osebnim avtom se je poveljnik mariborskega 45. pehotnega polka polkovnik g. Božović v družbi z več svojimi sorodniki odpeljal na izlet. V bližini Slovenske Bistrice je, kakor kaže, počila pnevmatika zadnjega kolesa in vozilo se je zaradi tega z vsjo silo zaletelo v neko drevo ob poti. Polkovnik g. Božović je bil nevarno poškodovan na glavi in nogah. Njegova teta Ljubica Davidovičeva pa je dobila take poškodbe, da je umrla. Polkovnika g. Božovića so takoj prepeljali v Maribor. Zdravniki v splošni bolnici si prizadevajo, da mu rešijo življenje. Polkovnikova soproga in trije sinovi pa so dobili le lažje poškodbe.

* **Smrtna nesreča na postaji v Rogaški Slatini.** V soboto popoldne se je pripetila na postaji v Rogaški Slatini prometna nesreča, ki je terjala življenje 60letnega posestnika iz Tekačevega pri Rogaški Slatini Lavrenčiča Avgusta. Lavrenčič je stal na postaji v bližini tira. Prešleval je denar in ni opazil prihajajočega vlaka, ki je z vsjo silo treščil vanj. ga podrl in mu odrezal obe nogi pod kolonom. Nesrečneža so takoj prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer pa je ponoči izdihnil.

* **Usodna nesreča mladega Jeseničana na Mariborskem otoku.** V mariborski bolnišnici je umrl mladi Ciril Novak z Jesenic. Smrt je nastopila kot posledica usodne nesreče, ki je zadela Novaka v kopališču na Mariborskem otoku. Nedavno je obiskala Maribor številnejša izletniška skupina z Jesenic. Fantje so si ogledali mesto in okolico in šli tudi v kopališče na Mariborski otok, ki jim je zelo ugajalo. Kopali so se, Ciril Novak pa je poskusil tudi skakati v bazen. Ko pa se je spet z velike višine pognal v bazen, se mu je skok ponesrečil. Padel je tako, da so ga

Zalostno sta gledala oba jetnika na sibirsko glavno mesto. Tam se bo začelo brezupno rudarsko življenje. V temnih hodnikih pod zemljo bosta živa pokopana.

»Zdaj smo tu,« je rekel Ivan svojemu tovarišu in globoko vzdihnil. V teku štiriindvajsetih ur bova že morala svoje mišice krepko napenjati. Ali bodo vsi ti bežni popotni tovariši deležni najine usode?«

»Niso vsi določeni za suženjsko delo!« ga je poučil polkovnik. »Zločinci in drugi, ki so obsojeni v dosmrtno prisilno delo, bodo morali delati v rudniku. Tisti, ki so samo izgnani, ostanejo v Irkutsku, seveda pod policijskim nadzorstvom, da ne pobegnejo. Sicer pa so svobodni!«

»Od česa pa ti živijo?«

»Od svojega dela. Vlada ne skrbi za njih preživljanje. Obrtniki žive od tega, česar so se naučili, in profesorji od pouka. Učijo ali v šolah ali pa zasebno.«

»In midva, midva bova morala delati v rudniku s krampom in vozičkom, polkovnik. To nama bo večalo tek.«

»Kateremu pa ne bova mogla zmerom v polni meri ustreči. Porcije so bajne zelo majhne. Hetman Baunje nama bo manjkalo!«

Cez čas je Ivan spet vprašal:

»Ali mislite, da je romar že prispel domov?«

»Da, če ni medtem umrl! Volkovi, medvedje ali tudi Tataři so ga lahko umorili!«

»Toda, recimo, polkovnik, da je romar dopel čil in zdrav na Poljsko, koliko časa bodo potrebovali do naju ljudje, ki jih pošlje vaša sestra?«

morali potegniti iz vode. Ni več mogel stopiti na noge in so ga reševalci prepeljali v bolnišnico, kjer so zdravniki ugotovili, da si je Novak poškodoval hrbtenico. Poškodba je bila smrtna in vsa zdravniška umetnost ni mogla rešiti mlado življenje.

* **Najden mrtvec.** V Dravljah so našli mrtvega 47letnega brezposelnega zidarja Antona Groma z Vrhniko. Grom je prenočeval v listnjaku, kjer ga je zadela srčna kap.

* **Smrten padec.** Služkinja gostilničarja Ivana Usenika na Dolenjski cesti v Ljubljani je našla v domači šupi mrtvega neznanca. Policijska komisija je ugotovila, da je bil mrtvec 68letni izdelovalec suhe robe Peter Požar iz Zimaric pri Sodražici. Požar je prenočeval v Usenikovi šupi. Vse kaže, da je ponoči vstal in hotel iti na stran, pa je v temi padel skozi odprtino več metrov globoko na tla. Priletel je z glavo naprej in mu je počila lobanja. Požar je bil najbrž pri priči mrtve.

* **Nenavadna smrtna nesreča.** V Gradiški pri Besnici se je pripetila nenavadna smrtna nesreča. Tam je živel na preužitku 68letni bivši krojaški mojster Viktor Babič s svojo ženo. V soboto se je stari zakonski par zabaval na ta način, da sta se mož in žena gugala na gugalnici, ki je bila napravljena pred hišo za zabavo otrok. Najprej je mož pognal ženo, nato pa je žena gugala moža. Pri tem je pa žena gugalnico pognala nekoliko previsoko, da je stari mož v velikem loču odletel na tla in si nalomil hrbtenico. Po odredbi zdravnika so ga takoj prepeljali v mariborsko bolnišnico, kjer je umrl.

* **Smrtna nesreča mladega mehanika.** 17 let stari mehanik Karel Mezinec iz Trsta je bil zaposlen na nekem žerjavu v tržaški ladjedelnici. Nenadno se je žerjav približal žicam po katerih je bil napeljan tok visoke napetosti, tako da je fant s hrbtom zadel ob nje. Nezavesten je omahnil z žerjava. Sicer so ga naglo prepeljali v bolnišnico, a je mladenič kmalu nato umrl.

* **Drava naplavila truplo.** Pri Selnici ob Dravi so našli na obrežju reke naplavljeno truplo fanta, starega kakih 16 let. Truplo je bilo čisto golo, na glavi pa so se poznale rane od poškodbe. Kakor se vidi, je nesrečnež utonil pri kopanju, rano na glavi pa je dobil ali pri skoku v vodo, ali pa potem, ko so ga valovi metalj v skale v strugi. V tej okolici ga nihče ne pozna.

* **Od strele zadet, ko je vedril pod drevesom.** Te dni je šel s koso na polje posestnik

»Tri mesece, če jih medtem ne polove.«

»Za božje ime, kako vi vidite vse črno! Če se to ne posreči, nama ostane še hetman.«

»Nanj lahko računava, toda le, če ostane v Irkutsku.«

»Ali je torej tudi ta nada nezanesljiva?«

»Prejšno noč mi je na vmesni postaji dejal, da prihaja nova kolona kakšnih štiri sto mož in da se boji, da je ne bo moral spremljati v Jenisejsk.«

Skozi špalir radovednežev je stopala karavana skozi Bolkajska vrata v sibirsko glavno mesto. Radovedneže sta privabila zvenket verig in ropot vozov. Toda nihče se ni upal psovati nesrečnike. Kaznjenskih kolon so bili že vajeni.

Šli so po dolgi Bolkajski in potem Angarski cesti do jetnišnice. V jetnišnici je bilo dovolj prostora, da se jetnikom ni bilo treba pripraviti za prostor. Prvič so se po dolgih mesecih lahko udobno odpočili.

Ko so klicali jetnike, se je izkazalo, da je karavana od časa, ko se je sestavila v Tjumenju, izgubila okoli 130 mož, dalje 80 žensk in 170 otrok. Pomrli so zaradi mraza, bolezni in nesreč. 60 jetnikov je izvršilo samomor na ta način, da so se z glavami zaleteli v stene jetnišnice.

Nihče se ni brigal za mrtvece. Njih imena so v seznamu kratkomalo črtali. Jetnike, obsojene na dosmrtno prisilno delo, so porazdelili v skupine.

Drugo jutro, še preden se je pokazalo solnce, je prišel hetman Baunje k svojima varovancema. Dal ju je sama zapreti v majhno celico, da je lahko nemoteno govoril z njima.

Soršak Franc iz Gorenje vasi. 72letni mož pač ni slutil, da odhaja v smrt. Komaj je začel kositi, je prigrmel nevihta. Stopil je pod hruško, da bi se ognil dežju. Nenadno pa je udarila strela v drevo. Soršak se je zgrudil na mestu mrtve. Morda gospodarjeva smrt niti ne bi bila brž odkrita, da ni bil z gospodarjem domači zvesti pes, ki je okrog mrtvega Soršaka neprestano skakal in cvilil. Domači so postali pozorni na psa in tako se jim je odkrila bridka resnica. Skušali so Soršaku pomagati, ali zaman. Rajniki je bil splošno priljubljen mož.

* **Motorno kolo ga je ubilo.** Na državni cesti pri Potočah pod Kamnjami se je pripetila smrtna nesreča. V 31-letnega delavca Stanka Bunca iz Dornberga, ki se je vozil s kolesom, je treščil motociklist Carmine Palumbo in ga s tako silo sunil po tleh, da je revež obležal nezavesten v krvi in kmalu nato izdihnil.

* **Samomor z napravo za ubijanje goved.** Nedavno se je 39letni duševno bolni gostilničar, mesar in posestnik Bogomir Brezinšek v Rogatcu zaprl v svojo sobo, pripravil napravo za ubijanje goved in se z njo usmrtil. Brezinška so takoj pogrešili. Njegova žena je našla vrata spalnice od znotraj zapahnjena. Poklicala je ljudi, ki so vdrli v sobo. Brezinšek je ležal oblečen na postelji in iz velike rane na desni strani mu je tekla kri. Sleherna pomoč je bila izključena. Brezinšek se je zdravil nekaj časa v bolnišnici za duševne bolnike v Novem Celju. Ker se mu je zdravje izboljšalo, so ga poslali domov. Pozneje pa se je zdravje spet poslabšalo in Brezinšek se je začel bati, da ne bo moral spet v bolnišnico.

* **Zahrbtni umor na Jesenicah.** Tvorčniški predelavec Tone Pintar, uslužben pri Kranjski industrijski družbi na Jesenicah se je vračal ponoči domov z družbo in je med potjo stopil za trenutek v stran. Tako je ostal sam. Ta čas je prihitel za njim neznanec in mu zasadil nož v levo stran prsnega koša. Pintar se je na mestu zgrudil. Prepeljali so ga v bolnišnico bratovske skladnice, kjer je pa čez pol ure izdihnil. Pokojnik je bil splošno priljubljen in miren fant. Bil je član Narodne strokovne zveze na Jesenicah. Doma je bil iz Gorenje vasi nad Škofjo Loko in je štel šele 38 let. Morilec je najbrž Pintarja zamenjal s kom drugim, kajti pokojni ni imel sovražnikov in zato ni verjetno, da bi bil zahrbtni napad namenjen njemu. Oblastva so uvedla strogo preiskavo.

»Moram se posloviti od vaju! Rad bi ostal tu, da bi vama lajšal delo v rudniku in vaju varoval pred sirovostmi stražnikov, toda nisem mogel izposlovati, da bi me pustili tu!«

»Pripravljena sva potrpežljivo prenašati vse muke, samo da bi smela upati, da se vrnete sem.«

»Mislim, da bom čez dva meseca privedel nasledno kolono semkaj. Nato pa,« je zašepetal, »bom lahko, kakor upam, izvršil svoj načrt za vajino osvoboditev. Do takrat potrpite in ne počenjajta nepremišljenih reči. Prenašajta mirno vse muke. Govoril sem z guvernerjem o vas, polkovnik, da bi vam olajšal položaj. Pa mi ni niti odgovoril. Obtoženi ste nihilizma in ne smete upati, da bi pri kakšnem ruskem uradniku naleteli na usmiljenje.«

»Potrudila se bova, da bova mirna,« je rekel študent Ivan. »Vidim sicer, da se mi polkovnik smehlja. Ne verjame pač, da bi jaz pri svoji razburiljivi naravi res ostal zmerom miren.«

»Ali prideva midva v rudnike v Verholensku?« je vprašal polkovnik.

»Ne, vaju pošljejo v algasitalske rove, da bodo mogli laže paziti na vaju. Še enkrat: na svidenje!«

Po teh besedah je obema prisrčno stisnil roko.

Pol ure pozneje sta morala Sergej in Ivan zlesti na sani hkratu z dvema zločincema, ki sta imela na obrazih v kožo vžgana zločinska znaka. Eskortirani so bili od štirih vojakov amurskega polka in policijske straže.

(Dalje)

Popotnikova torba

Slovo od vzorne šolnice

Zasip pri Bledu, julija

Dober učitelj pomeni zelo mnogo za vso vas. To posebno dobro vemo Zasipljani, ki smo imeli 16 let v svoji sredi vzorno učiteljico, upraviteljico šole gđc. Malči Jegličovo. Zdaj se je pa poslovila od nas, šla je v pokoj v svoj novi dom v Radovljici. V torek 2. julija smo imeli ginljiv poslovilni večer. Mnogo vaščanov se je prišlo posloviti od ljubljene učiteljice, kar je pač najboljši dokaz, da si je s svojim vzornim delom pridobila ljubezen in spoštovanje vseh starejših, posebno pa še mlajših, ki so bili njeni učenci.

Gđc. Jegličeva se je v Zasipu vsestransko udejstvovala. Bila je vzorna članica Slovenskega prosvetnega društva, podpornica članica gasilnega društva in poverjenica Vodnikove družbe. Največ zaslug si je pa vsekar pridobila z vzorno vzgojo otrok. Sama prežeta s pravim narodnim jugoslovenskim duhom je vlivala mladini ljubezen do domovine in kralja vedno in povsod. Vzorna in vztrajna članica Sokola je zmerom požrtvovalno delovala. Tudi politični nasprotniki ji niso mogli ničesar očitati.

Bila nam je dobra in vzorna vzgojiteljica. Zelo jo bomo pogrešali, zato jo bomo ohranili v lepem spominu. Poslovili smo se od nje, njeno delo pa bo ostalo med nami, raslo, dajalo sad nam in njej v korist vsega naroda in države. Gđc. upraviteljici šole želimo, da bi še mnogo let s svojima sestrama uživala pokoj v sreči in zadovoljstvu!

Strela je skakala okoli ljudi

Brusnice, julija.

Med nevihto, ki je divjala v ranih urah v soboto nad Brusničko dolino, je udarila strela v hišo posestnika Franca Hudoklina v Dolnem Suhadolu pri Brusnicah. Strela je ubrala svojo pot skozi streho, ki je krita s cementno opeko, na podstrešje in od tam skozi strop v spainico, kjer je skakala s stene na steno in populila vse zeblje iz zidu. Pri tem je pometala s sten tudi vse slike. Kriz je vrgla iz kota na zidano peč. Nato je skočila v stensko uro in v njej raztopila vse kovinske dele. Spravila se je potem znova na zid, od katerega je odluščila nekaj ometa.

Njene čudne igre pa še ni bil konec. Prekočila je končnico postelje, na kateri je ležal gospodar, in odtrgala z nje košček lesa tik ob gospodarjevi glavi. S postelje je skočila skozi zid v vežo, kjer je ruvala po cementnem tlaku, in iz veže v kuhinjo, kjer je vrgla polico z lonci na tla. Ko je še v kuhinji odluščila nekoliko ometa z zida, se je izgubila v zemljo.

Značilno je, da je to igro strele videlo devet ljudi v sobi in sicer gospodar z ženo in sedmimi otroki, a se nobenemu ni pripetilo nič hudega.

Delu Dolenjske je toča vzela ves pridelek

Trebnje, julija

V noči na soboto so bili mnogi dolenski kraji hudo prizadeti od toče. Že površen pregled krajev kaže, da bodo posledice hude. Večini dolenskega prebivalstva v Temeniški dolini grozi dobesedno stradanje. Komisije za ocenitev škode so ugotovile, da so bile od toče najhujše prizadete občine Trebnje, Dobrnjič, in Vel. Loka, medtem ko je v pasu med Višnjo goro in Novim mestom huje prizadelo le nekaj vasi. Ostali dolenski kraji, toč od okoli, ki jih toča ni dosegla, so utrpeli precej škode zaradi viharja, ki je besnel vso noč.

Opustošenje zaradi toče je strahotno. Okleščeni so vinogradi, žito, fižol in turščica. Teh pridelkov letos v prizadetih krajih skoro ne bo.

Kjer pa toče ni bilo, sta silen vihar in nalive opravila svoje delo. V vinogradih je zaradi burje odpadlo mnogo grozdja, tako da ne bo mnogo pridelka. Žita so poležana in bodo namesto srpov ob žetvi predčasno zapele kose. Ljudje bodo poležano žito delno pokosili že zdaj in bodo opravili čimprej setev ajde. Drugod je spet voda ugonobila rast, saj so nekateri deli obdelane zemlje ob Temeniči pod vodo. Veliko škodo je vihar napravil na zgradbah. Metal je opeko s streh in odnašal slamo. Vihar je bil tako močan, da je podiral drevje.

Tako preživlja naš kmet, prizadet letos od tolikih vremenskih nezd, spet hudo gospodarsko stisko, katere obupne posledice prehajajo tudi na druge sloje, tako da lahko govorimo o stiski vsega dolenskega prebivalstva. Pomoč je nujno potrebna.

Tudi Belo krajino je obiskala huda ura

Metlika, julija.

Belo krajino je zadela nesreča, ki navdaja s skrbjo vse prebivalstvo. Že tako se letina slabo kazala. Vinogradi, ki so glavni vir dohodkov v teh krajih, so letos zelo slabo obetali. Sadja, ki ga je bilo lani na pretek, letos skoro ne bo. Edini pridelak, ki letos obeta, je krompir.

V soboto zjutraj pa je prišla še toča, ki je v krajih ob meji banovine Hrvatske ugonobila najmanj polovico trsja. Zadeja je zlasti bivšo občino Drašiče, polovico bivše občine Rožakova, precej žužemberške krajine in skoro vso vivednjsko občino. Toča je bila debela kakor golobija jajca in je oklestila zlasti trsje. Poleg tega bo treba še enkrat vse trsje škropiti, kar bo kmetom, ki so že tako po vrčini siromašni, nakopalo nove izdatke. Tudi žito je močno prizadeto, zlasti pšenica, ki je bila tik pred žetvijo.

Tako zadevajo Belo krajino vsako leto hudi udarci. Že tri leta je bila močna suša, letos pa je takšno čudno vreme, da bo uničilo skoro vse pridelke. Kmet gleda z orupom, kako mu narodne sile uničujejo delo rok. Upa pa vsaj, da bodo davčna oblastva upoštevala vse tegobe, ki ga tarejo.

Iz Prekmurja

Smrt priljubljenega Prekmurca. V Rogoševcih je umrl v starosti 71 let dolgoletni tamojnji občinski tajnik g. Ivan Marčkoč. Pri vseh občinah je užival velik ugled in je bil splošno priljubljen svetovalec ubožnega kmečkega ljudstva. Pokonali so ga ob veliki udeležbi prebivalstva. Blag mu spomin!

Obisk kalvinskega škofa. V Motvarjevcih se je mudil kalvinski škof g. Šandor Agošton iz Feketića. Pregledal je delovanje tamkajšne cerkvene občine.

Murska Sobota dobi novo šolo. Murskosoboško prebivalstvo se že dolgo bori za novo ljudskošolsko poslopje, ker je zdajšnja stavba dosti premajhna. Banska uprava je že odobrila načrte za novo stavbo.

Zitna letina v Prekmurju bo nekoliko slabša kakor lani. Prekmurska ravnina je po večini posejana z žitom. Žitni pridelek povprečno ne bo dosti slabši ko lansko leto. Le rž bo v nekaterih krajih slabša, odnosno bo pridelek manjši, ker je zelo redka. Enako ostali poljski pridelki razmeroma dobro kažejo. Precejšnje padavine v letošnjem letu so bile v korist prekmurski zemlji. Sadno drevje, ki je pomladi zelo lepo cvetelo, pa ne bo rodilo obilo sadja, ker je deževno vreme ugonobilo mnogo cvetja.

Naborniki so se stepli. Pred kratkim so bili v lendavskem okraju nabori. Naborniki so se po končanem naboru po stari navadi napili in stekli. Med bojeviteže je spadal tudi Ošljaj Jožef iz Filovcev, ki je na poti proti domu začel izzivati Horvata Avgusta. Po kratkem prepiru je Ošljaj potegnil nož in zadal Horvatu več nevarnih ran. Le takojšnja zdravniška pomoč in prevoz v bolnišnico sta rešila življenje Horvatu.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Krompirjeva kaša. V slani vodi skuhaj olupljen in na četrtine zrezan krompir. Ko je krompir mehak, odlij vodo, katere pa ne zlij proč, temveč jo porabi za juho. Kuhanemu krompirju pridaj košček sirovega masla in nekaj žlic mleka, nato pa ga zmečkaj s tolkačem in premešaj s kuhlalnico v kašo. Kašo zabeli z mastjo, v kateri si oprazila na drobno razrezano čebulo.

Možganja juha. Svinjske možgane očistiš žil in opereš v mlačni vodi. V ponev na mast deni košček razrezane čebule, ščepec kumine in malo zelenega petršilja ter pusti, da zarumeni. Potem pridaš sesekljane očiščene možgane, hitro dušiš in po potrebi priliješ vode. Dodaj eno do dve žlici bledega maslenega podmetka in kuhaj. Preden daš na mizo, zgosti juho z lončkom mleka, v katerem si raztepla rumenjaka. Juho nato dobro zmešaj. K juhi daš rezance ali pa v masti oprazeno razrezano žemljo.

Borovničev kompot pripravite takole: Jagode najprej operite, nato jih stresite na sito, da se voda ocedi. Potem naložite v kozarec po eno vrsto borovnic in nanj potresite sladkorja. Na en kilogram borovnic se da 35 dkg sladkorja. Ko je kozarec poln, ga nekoliko stresite, da se borovnice dobro vležejo. Zdjaj postavite kozarec v mlačno vodo, da se steklo počasi ogreje in jagode še bolj sedito. Dopolnite posodo do vrha, pokrijte in kuhajte 10 minut pri 78 stopinjah Celzija v isti posodi v vodi. Shranite na hladnem prostoru.

Borovničeva marmelada. Dobro prebrane in oprane borovnice se kuhajo v neokrušeni posodi toliko časa, da se zgostijo. Nato se primeša po 30 dkg sladkorja na en kilogram borovnic. Kozarec se napolni in pusti ohladiti, na to pa se preveže in shrani kakor ostale marmelade.

Praktični nasveti

Proti podganam je dobra tale strupena zmes: deset delov starega nastirganega sira, dva dela glicerina pet delov ogjikovokislega barija in en del ječmenove moke zmešaj in narediš iz zmesi majhne kolačke, ki jih posuješ z moko. V bližino nastavljenega strupa moraš na vsak način postaviti krožnik z vodo. — Barij dobiš v lekarni in drogeriji. Pri nastavljanju bodi zelo oprezn, ker je strup nevaren vsem živalim.

Smelo spraviš hitro z rok, če jih nekoliko otreš z mastjo ali sirovim maslom. Petrolej je prav tako dober.

Najboljše so copate iz slame, ker jih zaradi nizke cene lahko večkrat menjaš. Copate, obložene s kožuho, niso zdrave, čeprav so morda zelo tople.

Srbeče ozeblino odstraniš poleti z umivanjem nog v zelo mrzli vodi, pozimi pa, če jih drgneš s snegom.

Ricinovo olje izgubi neprijeten okus, če ga dobro zmešaš z vročo vodo in dodaš malo polodstotnega saharina.

Zlati okvirji se bodo spet svetili, če jih odrgneš z zmesjo jajčnega beljaka in soli. Potem jih krepko otreš z usnjem ali pa mehko krpo.

Če hočeš, da stoli ne bodo delali nadležnega ropota, jim na noge pribij koščke klobovine.

Če se obleka začne svetiti, jo skrtači s salmijakovo vodo, položi čez njo sukno in zlikaj do suhega.

Belo železno pločevino najbolje očistiš z nekaj kapljicami olja in drobnim lesnim pepelom.

Lakirano pohištvo odrigni z mehkim suknom, ki si nanj kanila nekaj kapljic petroleja. Tako odpraviš vse madeže.

Črne čipke opereš s špiritom. Če so na njih madeži od tolsče, jih prej odpravi s toplo salmijakovo vodo.

RADIO

Liubljana

od 21. do 28. julija 1940.

Nedelja, 21. julija: 8: Jutrnji pozdrav. — 8.15: Citraški dueti (Mezgotits, Hebein). — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Orgelski koncert (plošče). — 9.45: Verski govor (ravnatelj Jože Jagodic). — 10: Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. — 11: Prenos promadnega koncerta vojaške godbe iz Zvezde. — 12.30: Objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Pevski zbor »Slavec«. — 14: Za kratek čas (plošče). — 17: Kmetijska ura: Zavarovanje živine (dr. Pergar Franc) Tržna poročila. — 17.30: Narodne pesmi: Kvartet sester Stritarjevih s spremljevanjem harmonike (Stanko) vmes plošče. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Naše obrtništvo (arh. Ante Lorenčin iz Beograda). — 19.40: Objave. — 20: Nekaj okroglih (plošče). — 20.30: Ruski sekstet, vmes solo (Polajnarjeva). — 21.30: Operne fantazije (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Orglice in harmonika.

Ponedeljek, 22. julija: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Opretni venčki (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Magistrov trio. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Kreditiranje naše industrije v vojni in miru (dr. Leon Jerovec iz Beograda). — 19.40: Objave. — 20.10: Ljudsko zdravje v Sloveniji in nalezljive bolezni (dr. Ivo Pirč). — 20.30: Oktet fantovskega odseka Rokodelskega doma. — 21.15: Bolgarska klavirska glasba (prof. Škerjanc). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Veselo raianje (plošče).

Torek, 23. julija: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Valčkovi kralji (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Ruske narodne bo pel Faganeli Anton (pri klavirju Franc Venturini). — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Kolede, Dole in Križari — narodni običaji slavonske Posavine, II. del. — 19.40: Objave. — 20: Gospodarski pregled (Drago Potočnik). — 20.10: Psihološka dinamika mas (dr. Emil Hrovat). — 20.30: Violinski koncert Fanike Brandl-Jevdjenijeve (pri klavirju prof. Lipovšek). — 21.15: Koncertni plesi (plošče). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Dve harmoniki (Emil in Janez Malgaj).

Sreda, 24. julija: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Koračnica (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Pespice za ples (Jožek in Ježek). — 14: Poročila. — 18.30: Mladinska ura: Slovenski literarni zemljevid VII: Štajerska (prof. France Vodnik). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Prva kulturna država na našem morju (Viktor Pirnat iz Ljubljane). — 19.40: Objave. — 20.10: Naši izseljenci (Milko Pirih). — 20.30: Koncert vojaške godbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za oddih (plošče).

Četrtek, 25. julija: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Baletna glasba (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Kmečki trio. — 14: Poročila. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Predavanje ministrstva za telesno vzgojo. — 19.40: Objave. — 20: Deset minut zabave. — 20.10: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 20.30: Tamburaški orkester (Karmelj). — 21.15: Reproduciran koncert simfonične glasbe. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Samospevi (Štefka Korenčanova) ob spremljevanju citer (Vilko Skok).

Petek, 26. julija: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Iz naših

krajev in gajev (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Šramel Štirje fantje. — 14: Poročila. — 14.10: Turistični pregled Tujskoprometne zveze. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: Agrarna reforma na Hrvaškem (dr. Nikola Lalič iz Zagreba.) — 19.40: Objave. — 20: Za planince. — 20.10: Gospodinjina posvetovalnica (Helena Kelharjeva). — 20.30: Pevski koncert Pavle Lovšetove (pri klavirju prof. Lipovšek). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Koncert na lutnji (Stanko Prek).

Sobota, 27. julija: 7: Jutrnji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Druga

za drugo plošče hitijo. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Druga za drugo plošče hitijo. — 14: Poročila. — 17: Otroška ura (vodila bo Mileva Boltarjeva). — 17.30: Drobiž za drobiž (plošče). — 18: Klavirska harmonika (Jože Povše). — 18.40: Pogovori s poslušalci. — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nacionalna ura: dr. Draža Pavlovič — ob 20letnici smrti (Živorad Jovanović iz Beograda). — 19.40: Objave. — 20: Zunanjepolitični pregled (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Smo skuhali dovtipov zmes, natresli pesmi, godbe vmes. Pisan večer. Izvajali bodo člani radijske igralske družine. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Melody-jazz.

Živalca, iz katere s presekom napraviš dve bitji

Človek in vsaka višje razvita žival končata svojo življenjsko pot, če izgubita glavo. Drugače je z deževnikom. Če mu odsekate glavo, boste opazili, da postane glava samostojna, med tem ko zraste obglavljenemu telesu nova glava. Namesto enega črva gresta dva opravljati v zemljo svoje delo, ki je koristno za rodovitnost zemlje.

Ameriški učenjak prof. Hyman je presekal na tisoče deževnikov, da je mogel natančno opazovati, kako so se jim poedini deli spet razvijali. Dognal je zelo zanimive reči.

Ko prerežemo deževnika, vidimo, da lezeta proč dve živali, ki sta si na videz enaki. Toda zadeva, ki se dogaja z obema polovicama, je vendarle zelo različna. Glavnatemu koncu deževnika je zelo lahko podaljšati se za tisti kos, ki smo mu ga odrezali. Črv rase vendar že po naravi tako, da dodaja svojemu zadnjemu koncu nove odseke ali obroče. Drugače pa je z repnim koncem. Deževnik namreč ni enak spredaj in zadaj, kakor

bi si utegnili misliti, in čeprav glave skoraj ne moremo razlikovati od repa, vendar je glava z ustji za sprejemanje hrane in neznačajnim koščkom možganov, ki jih potrebuje tudi črv, vendarle samo na enem koncu. Odrezani rep si mora tedaj glavo nadomestiti, če hoče živeti.

To mu ne uspe v vsakem primeru. To je v zvezi z živčevjem, ki sestoji pri deževniku iz dvojnega živčnega voda na spodnji strani telesa. Če razdelimo črva tako, da je njegova zadnja polovica večja, tedaj je zadnji polovici lažje dobiti novo glavo, kajti živčno tkivo, ki lahko napravi nove možgane, je bolj spredaj. Če je zadnji del manjši, si tedaj ne more napraviti novo glavo odnosno možgane in mora poginiti.

Dogajanja v naravi so torej bolj zamotana, kakor bi si mislili. Morda naiudnejše pa je bilo Američanovo odkritje, da dobi deževnik, ki ga ne prerežemo čisto, temveč mu samo na raznih mestih prerežemo živčni vod, iz vsakega takšnega prereza novo glavo.

Koliko žrtev terja

strela po svetu

Med ljudmi je zaradi nevarnosti strele globoko ukoreninjen strah pred nevihtami. Izkušnje pa kažejo, da se strele lahko obvarujemo. Ljudje še vedno zelo greše, ker se ob nevihtah zatekajo pod drevesa in se tako izpostavljajo nevarnosti. Sicer zdaj pa zdaj beremo, da je ta ali oni postal žrtev strele, vendar žrtev strele ni toliko, kakor bi mislili.

V Angliji ubije strela na leto povprečno 12 ljudi. To se pravi, da ne pride na milijon ljudi niti ena žrtev, temveč šele na tri milijone. Mnogo ljudi pa ubije strela na Madžarskem, in sicer 16 ljudi na milijon prebivalcev. V Zedinjenih državah, na Koroškem in na bivšem Štajerskem, kjer so pogosto nevihte, ubije strela 10 ljudi na milijon prebivalcev. V srednjeevropskih pokrajinah, na Češkem, v Prusiji in v Šleziji se giblje število žrtev strele od štiri do pet na milijon prebivalcev. V Franciji in na Švedskem ubije strela na leto tri ljudi na milijon prebivalcev. V Belgiji zahteva strela na milijon ljudi le dve žrtvi.

Ugotovljeno je, da je mnogo ljudi, ki vanje trešči, spet ozdravi. Nekoč je treščilo v neko cerkev na Češkem, kjer je bilo zbrano nad 300 ljudi. Dvesto izmed njih je ostalo zdravo, 100 je padlo v nezavest, 30 se je moralo nekaj časa zdraviti v domači oskrbi, šest ljudi pa je bilo ubitih. V drugem primeru, ko je treščilo v množico ljudi, je strela oplazila 92 ljudi, ubito je bilo samo 10, lahko ranjeno pa 55 oseb. V nekem primeru je treščilo v dvorano, kjer je sedelo 250 ljudi. Ubit je bil le en človek takoj, drugi je umrl za poškodbami pozneje, 60 ljudi pa je obležalo omamljeno, a nihče izmed njih ni bil poškodovan. Drugi so se le prestrašili, ne da bi se jim kaj zgodilo. Število žrtev je mnogo

odvisno od tega, kakšna je prevodnost tal. Če so tla premočena, je nevarnost večja. Zato je potrebno, da se ljudje umaknejo v primerno zavetje, preden se razdivja neurje. Znano je, da je že večkrat treščilo v človeka, ko je bežal na prostem pred nevihto. Zato so prejšnje čase tudi preprosti ljudje trdili, da bežeči človek privlači strela.

Več žrtev pa zahteva strela, ko trešči v čredo živali. Nekoč je treščilo v ovčjo stajo, kjer je bilo 1800 živali, 1200 jih je bilo omamljeno, 556 pa ubito. Če trešči med ljudi, so posledice zelo različne. Tako strela nekatere le malo ožge po koži. Zgodi pa se tudi, da človeku skoro povsem raztrga obleko, ne da bi bil poškodovan. To se je zgodilo nekemu kleparju, ko je popravljal streho na cerkvi. Treščilo je v njegovi neposredni bližini in strela ga je skoro povsem slekla, ne da bi dobil kakšne večje rane. Do drugega tako nenavadnega primera je prišlo, ko je treščilo v nekega človeka in mu povsem razmesarilo peto, med tem ko je ostal sicer brez vsake druge rane. Ta žrtev strele je nosila čevelj z železnimi podpetnicami.

× **Sodnik je obsodil samega sebe.** Predsednik napoljskega sodišča za prometne prestopke Pinto se je nedavno obsodil sam. Svoj avto je namreč pustil na prepovedanem mestu. Njegovo vozilo je zapazil stražnik in si zapisal številko. Prijava je prišla pred sodišče in sodnik je moral soditi sam sebi. Pri razpravi je prečital svoje ime, samega sebe vprašal, ali se čuti krivega, in sam sebi je priznal, da je kriv. Nato se je obsodil na 10 lir globe, takoj segel v žep in kazen plačal, toda ne sam sebi, temveč drugemu sodnemu uradniku.

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglosov s šitrami ostanejo strogo tajni

TUDI POZNA SETEV AJDE NI TVEGANA, če namočite seme v raztopini »FITODINA«. Za kg semena zadošča en gram za dva dinarja. Od 10 do 50 g pošlje poštnice prosto, če pošljete denar naprej, večje količine pa po povzetju FITODIN, Ljubljana, P. PR. 139.

KAKŠNA BO BODOČNOST?

Izšla je knjiga »Prerokovanja Nostradamusova«. Vsi dogodki o sedanji vojni, ki jih je prerok napovedal, so se čudovito izpolnili. Izredno so zanimive njegove napovedi o nadaljnjem poteku te vojne in o bodoči usodi evropskih držav. Naročite knjigo takoj, dokler se še dobi v založbi. Pišite na naslov: J. Golec, Maribor, poštni predal 32, ter priložite pismu 10 din za knjigo in 2 din za poštnino in odpremo (vse v znamkah), nato pa boste knjigo takoj dobili.

SMREKOVO SKORJO

kupujemo po najvišjih cenah. Ponudbe na anončni zavod Hinko Sax, Maribor, pod »Tovarna«.

JABLUSOV JABOLČNIK

Ali ste se že prepričali, da le iz jablusive snovi napravite res izvrsten jabolčnik ali hruškovec tudi brez pristnega sadjevca. S poštnino stane 50 litrov jablusa 43 din, 100 litrov 71, 150 litrov 103, 300 litrov 191 din. Že čez tisoč pohvalnih pisem. Glavno zastopstvo Franc Remler, Podčetrtak.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

PREBRISANEC

Mihec je imel domačo nalogo iz računstva: »Osemnajst žemelj stare devet dinarjev. Koliko stane ena?«

Napisal je odgovor: »Ena stane petdeset par.«

»Kako pa si to izračunal?« ga je vprašal učitelj.

»K peku sem šel in kupil zemljo,« je dejal Mihec.

SODGENO

Urša: »Kako si se seznanila s svojim drugim možem?«

Neža: »Moje prvega je z avtom povozil.«

ISKRA

Če bi bilo tako lahko dobiti moža kakor otroka, bi se vse ženske poročile.

MOŽA HOČE ZA VSAKO CENO

Nekje na Slovenskem je ob potu kapelica sv. Antona z zvoncem, s katerim zvonijo romarji. Nekoč je zvonila tudi nekaj starejša samica in izražala svojo prošnjo kar na glas: »Ljubi sveti Anton, daj mi moža!«

Tik kapelice pa je bil za drevesom skrit hudomušnež, ki je na to prošnjo sepetaje odgovoril: »Tvoj mož bo pill!«

»Preljubi sveti Anton, daj mi moža!« je vzkliknila znova nesrečnica.

In spet je bil odgovor: »Tvoj mož te bo tepel.«

»Naj le pije in naj me le tepe, samo da bi ga dobila,« je zaklicala srdito obupanka.

IZ SOLE

Učitelj: »Kdo ve, kaj je pastir?«

Vse molči.

Učitelj (pomaga): »Recimo torej, da bi bili vi sami kozlički, kaj bi bil potem jaz?«

Jožek (vzdigne roko): »Star kozel!«

SILNA SREČA

Jaka je boječ, kar se tiče žensk. Pa pri- nesle lepotic Evlaliji lep nagelj.

»O, kako je krasen,« reče Evlalija in pritisne Jaki na usta vroč poljub.

Jaka kar zazija od sreče in se okrene, da bi šel.

»Ali si razžaljen,« ga vpraša Evlalija.

»Ne, ne, grem samo še po en nagelj,« odvrne srečni Jaka.

SOLE NE BO

Katehet (v šoli): »Kako bo na sodni dan?«

Jakec: »Prav veselo, gospod katehet!«

Katehet (začuden): Zakaj pa?«

Jakec: »Ker ves dan ne bo šole.«

NE VIDI

A: »Kakšno je danes vreme?«

B: »Poglej skozi okno!«

A: »Ne vidim, ker je zunaj tako gosta megla.«

NOV REDILNI PRAŠEK

»REDIN« za prašice. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z majhnimi stroški zredi svoje prašice. Zadostuje že 1 zavitek za 1 prašica ter stane 1 zav. 6 din, po pošti 15 din, 3 zav. po pošti 27 din, 4 zav. po pošti 33 din. Mnogo zahvalnih pisem. Prodaja drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul.

MOŠTOVA ESENCA „MOSTIN“

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z najhnimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20.—, po pošti din 40.—, 2 steklenici po pošti din 65.—, 3 steklenice po pošti din 85.—

Pazite, pravi »Redine« in »Mostine« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34.

TO JE GLAVNO

Služkinja išče službo. Predstavi se družini, ki ima mnogo otrok. Gospa gleda njeno poselsko knjižico: »Zakaj ste izgubili svojo zadnjo službo?«

»Ker sem pozabila otroke umiti.«

Otroci (soglasno): »Mama, vzemi jo, vzemi jo!«

Pridobivajte nove naročnike

NOVOST!

SAMO DIN 49.50

št. 62.300 Anker-ura pravi švicarski stroj. Dobra kvaliteta, leg. kromiran okvir s pisneno garancijo

Din 49.50

št. 62.301 leta s svetljenimi kazalci in številnic

(Radium)

Din 59.50

Zahtevajte cenik. In vam ga pošlje mo- stoj in poštnina prosto

H. Sottnet

Ljubljana 6
Lastna, protokolirana tovarna ur v švic.

Dražbeni oklic

Dne 24. julija ob 10. uri bo na licu mesta v Šetarjevi na predlog dedičev prostovoljna javna dražba nepremičnin, spadajočih v zapuščino umrlega Konrada Selaka, posestnika v Šetarjevi št. 1, in sicer:

I. skupina: domačija — vl. št. 36, 37 in 154 k. o. Šetarjeva in 146 k. o. Sp. Voličina s pašno pravico v Šetarjevi. — Cenilna vrednost in izklicna cena 45.000.— din.

II. skupina: Jazbina — vinograd vl. št. 147 k. o. Sp. Voličina. — Cenilna vrednost 40.000.— din, izklicna cena 30.000.— din.

III. skupina: Gaterc — vl. št. 163 k. o. Sp. Voličina. — Cenilna vrednost 16.000.— dinarjev, izklicna cena 12.000.— din.

IV. skupina: vl. št. 206 k. o. Zamarkova. — Cenilna vrednost 8.000.— dinarjev, izklicna cena 6.000.— dinarjev.

V. skupina: vl. št. 250 k. o. Zikarce — gozd. — Cenilna vrednost 7.000.— din, izklicna cena 5.000.— din.

Varščina znaša $\frac{1}{10}$ cenilne vrednosti.

Dražbeni pogoji so na vpogled v notarski pisarni pri Sv. Lenartu v Slov. goricah.

Posestvo leži ob cesti Sv. Lenart — Sv. Rupert — Ptuj. V hiši je bila pred leti gostilna.

Sv. Lenart v Slov. gor., dne 8. julija 1940.

Ivan Hanžič l. r.

javni notar kot sodni komisar

NAJLEPŠE ČTIVO!

Ravljjen: **Zgodbe brez groze**

Klabund: **Piotr-Rasputin**

Ravljjen: **Črna vojna**

Thompson: **Sivko**

Majerjeva: **Rudarska balada**

Broštrana knjiga: din 10.—

Vezana knjiga: din 15.—

ZALOŽBA „CESTA“ LJUBLJANA
KNAFLJEVA ULICA 5